

*Nemzeti Közszołgálati Egyetem
Rendészetelméleti Kutatóműhely*

*B u d a p e s t
Farkasvölgyi út 12.
1121*

A rendészeti korrupció aktuális kérdései

Kategória: főiskolások/egyetemisták

Készítette: Pap Renáta

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

jogász szak, levelező tagozat

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ	3.
1. A KORRUPCIÓ MEGHATÁROZÁSI KÍSÉRLETEI	5.
1.1. A korrupció jellemzői	8.
1.2. A korrupció megjelenési formái	9.
1.3. A korrupció eredete és okai	10.
1.4. Empirikus adatok	11.
1.5. A rendészeti korrupció fő területei	12.
1.6. A rendvédelem aspektusai	16.
2. JOGSZABÁLYOK HÁLÓJÁBAN	17.
Korrupciós bűncselekmények	19.
Hivatali bűncselekmények	29.
3. TÉNYEK, ERŐFESZÍTÉSEK	30.
3.1. Közigazgatás korrupció megelőzési programja	30.
3.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia	38.
3.3. A korrupció elleni küzdelem körvonalai	38.
3.4. Nyílt Kormányzati Együttműködés (Open Government Partnership)	38.
4. A KORRUPCIÓ AKTUÁLIS KÉRDÉSEI - A büntetlenség vége	39.
4.1. Bűnügyi statisztika	39.
4.2. A bizonyítás nehézségei	40.
4.3. A hatóságok közötti együttműködés	41.
UTÓSZÓ, ÉRTÉKELŐ ELEMZÉS	43.
Felhasznált irodalom	48.

ELŐSZÓ

„A legfontosabb emberi törekvés tetteink erkölcsösségének megőrzése. Belső egyensúlyunk és egész létiünk függ ettől. Csak az erkölcsös tettek nyújtanak harmóniát és méltóságot az életben... Az egyetlen út, hogy elkerüljük a dicséret korrupcióját, ha folytatjuk a munkát. Nincs más lehetőség.” /Albert Einstein/

2003 óta kutatom a gyermekvédelmi rendszer összefüggéseit, a kiskorú veszélyeztetésének jogalkalmazási problémáit, a látencia és deviancia okait, s ezzel párhuzamosan évek óta tanulmányozom a **korrupció jelenségét** a kettő közötti érdekes párhuzam és összefüggés miatt. A gyermekvédelmi rendszer billegését éppen az a tény okozza, hogy a jogi szabályozás szintjén van ugyan jelzőrendszer és jelzési kötelezettség, a valóságban azonban mégsem működik (védőnő, pedagógusok, gyermekorvosok stb.), s talán a családon belüli erőszakkal azonos arányú e körben a látencia. A korrupciós cselekmények sem magányos cselekvések, rendszerint tudnak róla a kollégák, a családtagok, az érintettek, az egész folyamat egy **többszemélyes kapcsolatrendszert** feltételez, hiszen önmagamot nem vesztegethetem meg. Mindezek együtthatásaként ugyanaz a vezérfonal jelenik meg: a **félelem**. Rettegés a munkahely elvesztésétől, félelem attól, ha nem viselkedik úgy mint a társai kiközösítik majd, mindenki szeretne beilleszkedni és nem kilógni a sorból, s mindez egy önmagát generáló mókuserék a hatalom és az aggodalom jegyében.

Álláspontom szerint a félelem a korrupció esetében *kétirányú*: a vesztegetést/ígért előnyt elfogadó személy mindenáron meg akar felelni az elvárásoknak, ezért nem tesz semmit az ilyen helyzetek visszautasítása érdekében, hiszen ezzel kollégáit „hátrányos” helyzetbe sodorná, mert ez talán a hivatali minta; ugyanakkor fél a lebukástól is. Alkalmanként, esetenként újra és újra el kell döntenie, melyik fél-elem az erősebb: a mindennapi betevő falat, a munkahelyért való küzdelem bármi áron, vagy az eset napvilágra kerülésének jogi és erkölcsi következményei. Ezekkel kell megküzdenie minden egyes szolgálatban a rendészeti korrupcióban érintett személyeknek, ami számomra hasonlatos kicsit a hálapénz intézményéhez. Feltehető a kérdés, vajon ki a hibás? Aki adja, vagy aki elfogadja? Természetesen mindkettő, ugyanakkor meggyőződésem, ha senki nem adná, előbb vagy utóbb kihalna, nem lenne miből táplálkoznia. Éppen ezzel a társadalmi viselkedéssel lenne korrupció melegágya is megszüntethető, vagy legalábbis minimálisra csökkenthető.

Ha természetes lenne, hogy a befizetett járulékaikért cserébe, TAJ-kártyánk felmutatásával emberséges orvosi ellátásban részesülünk, változna a helyzet, de ettől függetlenül miért érzi mindenki kötelező érvényűnek az orvos zsebébe dugdosást? (Az egészségügyi korrupció körében feltárták azt is, hogy külföldi állampolgároknak úgy nyújtottak kezelést előre meghatározott összegért, hogy azok magyar állampolgárok egészségügy-biztosítására lettek elszámolva.)

Köszönettel tartozom az érintetteknek, akik név nélkül, így őszintén megvallották aggodalmaikat, és nem utolsósorban az igazságszolgáltatás munkatársainak, akik belső adataikkal, és a tényleges gyakorlat bemutatásával hozzájárultak munkám teljességéhez. Annak érdekében, hogy kellően alátámasztott tényeken, és valós kutatási eredményeken alapuló végeredmény szülessen, áttekintettem az **országos statisztikai adatokat**, a nyomozó hatósági, ügyészségi és bírósági **iratanyagokat**, s mindezeket összegezve állítottam össze dolgozatomat. Ha elfogadjuk az értékteremtést, s ezzel párhuzamosan a minőségi munkát alapkövetelményként, nem érhetjük be kiragadott részletek vizsgálatával, ezért a problémakör egészét igyekeztem áttekinteni. Mindezekre figyelemmel a dolgozat terjedelme is igazodik a kibővített, ám feltétlenül szükséges és indokolt tartalomhoz. A vizsgált kör és a módszer vonatkozásában a megfigyelést, interjút, a számszaki adatok összehangolását választottam, de alkalmaztam a tesztes, kérdőíves¹ adatgyűjtést és feldolgozást is.

A korrupció vizsgálata során is figyelemmel kell lenni arra, hogy talán az egyik olyan terület, ahol a **látencia** igen nagymértékű. A rejtve maradt sokaság számarányát csak tippelni, becsülni tudjuk, azonban ha valahol, éppen a rendészet területén nem megengedhető a probléma félvállról vétele, elbagatellizálása. Fontos kiemelni, hogy amennyiben nem jelentik az egyes eseteket még akkor sem, ha nyilvánvaló, vagy huzamosabb ideje történik, a „*nem szól szám és nem fáj fejem*” – viselkedésnél azonnal felmerül a kérdés: ez esetben a mulasztó is **tettes, vagy csak szemlélő áldozat?**

---

¹ Az általam összeállított (és névtelenül kitöltött) kérdőíveket 112 személy töltötte ki és juttatta vissza, így azok megállapításai hasznos információul szolgáltak. A kiosztásnál igyekeztem odafigyelni arra is, hogy különböző végzettségű, érdeklődési körű és foglalkozású személyekhez jusson el, továbbá hogy a nemek és életkorok szerinti megoszlásnál is széles spektrumot biztosítsak

Lényeges annak a társadalmi kérdésnek a megválaszolása is, hogy maffiátusban, talán gengszlerátusban élünk? Nem hinném, inkább Magyarországon, ahol törvényekkel és végrehajtási rendeletekkel körülbástyázva minden feltétel adott a tisztességes rendészeti (és egyéb) munkák, feladatok elvégzéséhez, mert ez nem csupán egy megélhetési forrás, ez bizony egy hivatás, a szó szoros és nemes értelmében egyaránt.

A rendészet mélyebb és alaposabb tanulmányozása érdekében szeretnék felvételt nyerni a Rendészetelméleti Kutatóműhely által vezetett Fiatal Rendészeti Kutatók névjegyzékébe. Munkám során (a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészségen dolgozom főügyészségi ügyészségi megbízottként) megszerzett tapasztalataimat is felhasználva szeretném kutatásaimat tovább folytatni, illetve jogi tanulmányaim befejezését követően - a PhD képzésben történő részvétel során és majd azt követően - hozzájárulni a tudományos élet alakításához.

1. A KORRUPCIÓ MEGHATÁROZÁSI KÍSÉRLETEI

A **rendészet** fogalmába azok a represszív és preventív intézkedések tartoznak, amelyek a kriminálpolitika által meghatározott irányban, a bűnözés csökkentését az állam e céllal működő, legitim erőszakot (kényszerítési aktust) birtokló szervezetének intézményrendszerében valósulnak meg. Az örökérvényű, tradícióra figyelemmel lévő meghatározás, mely szerint

„a rendészet úgy határozható meg, mint olyan állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlen zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul”² - ma is eligazodási támpontot adhat. „Rendészetten azt a közigazgatási tevékenységet értjük, amelynek feladata a közbiztonság és a közrend, valamint az állampolgárok személyes biztonságának megóvása, továbbá közreműködés a megsértett rend helyreállításában... Amennyiben áttekintjük a definíciók történelmi előzményeit, akkor arra a következtetésre juthatunk, hogy tovább tart a közrend, illetve a közbiztonság, vagy mindkettőnek a centrumba állítása körüli vita. Tekintettel arra, hogy sem a közrend, sem pedig a közbiztonság egyértelmű, általánosan elfogadott meghatározása nem található meg a szakirodalomban, a nézetek ütköztetésével nem jutunk túl messzire.”³

² Szamel Lajos: A modern rendészetfogalom és következményei. Studia Juridica Auctoritate Universitatis Pécs Publicata, Pécs, 1995.

³ Iváncsics Imre: Támpontok a rendészet fogalmának meghatározásához. Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar. Kézirat.

A **korrupció** (a latin corruptio, *romlás, rontás*) vagy **megvesztegetés** olyan törvénybe vagy közkerölcsbe ütköző cselekedet, aminek során valaki pénzért, más juttatásért vagy juttatásra való kilátásért cserébe másokat jogosulatlan előnyhöz juttat.

„A Magyarországon tevékenykedő üzletemberek szerint hazánkban nem, vagy csak rendkívül nehezen lehet korrupciómentesen érvényesülni az üzleti életben. A gazdasági élettel összefüggő korrupciós jelenségek az üzletemberek számára nagyobb problémát jelentenek az üzleti és a közszféra találkozásánál, mint az üzleti szektoron belül. A párt- és kampányfinanszírozás reformja, a jogszabályok következetes végrehajtása, valamint az etikus üzleti magatartás terjedése nélkül nem fékezhető meg a korrupció” – írta közleményében a Transparency.⁴

Az emberiség történelmében **közel két évezred írásos dokumentumai bizonyítják**, hogy a különböző társadalmak életében akad néhány „örökzöld”-nek nevezhető, dialektikusan értelmezett tér- és időbeli kontinuitásban létező és ható jelenség, s ezek közé sorolható a korrupció is. A mindenkori gazdasági-társadalmi viszonyok által meghatározottan, folytonosan változó, konkrét tartalommal, más és más megjelenési formákban és eltérő intenzitással, veszélyességgel, de lényegében napjainkig végigkíséri az emberiség életútját. Maga a jelenség, de társadalmi megítélése is rendkívül széles skálán mozog: az erkölcsi fertőtől, a testi-lelki megvásárolhatóságtól az ügyességig, a csúszópénzekről a borraivalós szakmáig, így okszerűen felvetődik a kérdés, mi tehát a fogalma, mi a belső lényege, melyek a jellegzetes ismérvei és történelmi újratermelődését meghatározó törvényszerűségei, melyek ma hazánkban a determináns faktorai és következményei? S végül, de legfőképpen, ha létezéséből következően napjainkban még szükségszerű kísérője is az életnek, hogyan és miként előzhető meg viszonyaink, eszközeink és tudásunk szerint?

A fogalomalkotás **szükségességére** és annak a gyakorlatban való **használhatóságára** évtizedekkel ezelőtt maguk a korrupciókutatók is nyomatékosan felhívták a figyelmet.

*„A fogalomról azt mondhatjuk, hogy sem nem igaz, sem nem hamis, találó vagy nem, világos vagy homályos, termékeny vagy haszontalan. A fogalom olyan eszköz, amelynek célja az, hogy a valóság lényeges jellemzőit rögzítse és hogy meghatározásokat (vagy előírásokat) alkothassunk arról, ami megfigyelendő.”*⁵

⁴ Nehéz a korrupciómentes cégvezetés - Transparency International sajtóközleménye, 2008.06.09. <http://www.transparency.hu>

⁵ Coser, L.: The functions of social conflict. New York. Free Press. 1956., in.: Kránitz Mariann: A korrupciós bűnözés

A korrupciónak - legyen az bármilyen típusú - nem létezik örökletes alapja, nincsenek elkülönült gének erre a viselkedésre, így nem mondhatjuk, hogy az ember természeténél fogva hajlik a korrupcióra. Az más kérdés, hogy egyesek jobban korrumpálhatók, mások egyáltalán nem, míg vannak, akik a többiekénél nagyobb hajlandóságot mutatnak a megvesztegetésre. Emögött azonban elsősorban **társadalmi-szituációs tényezők** állnak: olyan makrokörnyezet (pl. hierarchikus tagozódás, a források egyenlőtlen elosztása stb.) és **csoportérdekek**, amelyek kitermelik a korrupciót.

Maga a korrupció - éppen társadalmi beágyazottsága folytán - többféle lehet. Egy része (nevezzük **érdekszövetségnek**) nagyjából egyenlő társadalmi befolyással rendelkező emberek között jön létre, mely a felek szabad akaratából létrejövő **cserekapcsolat**, ahol az egyik rendszerint anyagi javakat ajánl fel valamilyen társadalmi pozícióért cserébe. A korrupciós interakciók másik részénél a korrumpáló magasabb pozícióval rendelkezik, mint a korrumpált; ezt leginkább a patrónus-kliens viszony jellemzi. A pszichológiában *machiavellizmusnak* hívják azt a stratégiát, amely mások megtévesztésével, félrevezetésével és kihasználásával kapcsolatos; alanya olyan személy, aki eszközként használja fel társait abból a célból, hogy saját céljait elérje. Sarkalatos pontja ennek a stratégiának, hogy a többi ember kára vagy haszna nem játszik benne szerepet - az effajta ember számára minden körülmények között a saját érdeke az első, nemritkán az egyetlen szempont. Ez egyfajta világnézeti stílus, másrészt bizonyos viselkedési módszerek, taktikák alkalmazása: jellemzi egyfajta erkölcsi relativizmus, „*a cél szentesíti az eszközt*” felfogás, másrészt a cinikus, gyanakvó beállítottság, az emberekkel kapcsolatos pozitív vélekedések teljes hiánya. Kiemelt fontosságú ezeknek az embereknek az a vonása, hogy képesek kivonni magukat a szituációk, események érzelmi hatásai alól.

A korrupció fogalmának tehát számos meghatározása ismert, de általánosan elfogadott definíciója - éppen a jelenség megfoghatatlansága, **ezerarcú sajátossága** következtében - nincs. A jelenség okának, mibenlétének és társadalmi hatásának tekintetében egyaránt az elméleti pluralizmus uralkodik, ami számos okra vezethető vissza: a korrupció többfajta társadalomtudományi (etikai, jogi, politológiai, szociológiai, közgazdaságtani, kulturális antropológiai) perspektívából közelíthető meg, de az egyik tudományos nyelvről nehéz a másikra lefordítani ugyanannak a jelenségnek a különböző aspektusait.

Nehéz egyértelmű kapcsolatot találni, bár intuitíve tudható, hogy mi számít korrupciós cselekedetnek, de bizonytalanságot okoz, hogy milyen norma alapján ítélnék adott jelenséget korrupciónak vagy nem korrupciónak - mindezek előrebecsítése mellett célszerűnek látszik kísérletet tenni a korrupció fogalmának meghatározására: általános értelemben a korrupció **áruba bocsátott** - különösen hivatali - **döntési kompetencia magánnyereség elérése céljából**; vagyis az **uralkodó szabályrendszer megszegése**.

A korrupció végezetül egy olyan viselkedési rendszer, amely a legtágabb értelemben a **vetélkedés** (kompetíció) és az **együtműködés** (kooperáció) elemeiből szerveződik. A tradicionális társadalmakban a csoport (klán, nemzetség, törzs) tagjai személyesen ellenőrzik az erőforrás elosztásának folyamatát és a csaló a teljes közösséggel szembekerül, míg a modern társadalmakban a normaszegő magatartás sokkal kevésbé nyilvánvaló és áttekinthető. Éppen ezért a nyilvánosság és átláthatóság intézményei szükségesek ahhoz, hogy a korrupcióval sikeresen fel lehessen venni a harcot, ez segíthet megértetni, hogy hosszú távon minden ember kárvallottjává válhat az eseményeknek. A jelenség féken tartására az egyik eszköz az lehet, ha sikerül elejét venni a struktúrák kiépülésének, mely főként a személyes ismeretség és bizalom kérdését veti fel (összefonódások, valakinek a valakije...), s mindez azt sugallja, hogy a hivatali szereplőket időnként rotációnak kell alávetni, hogy csökkenjen a megvesztegetés megtérülésével kapcsolatos elvárás.⁶

1.1. A korrupció jellemzői

- megtöri és szétzilálja a közösséget, mert - mint a társadalmi, gazdasági, politikai élet negatív szegmense - megzavarja, eltorzítja a közösségi együttélés szabályrendszerét,
- csökkenti a politikai, társadalmi, gazdasági rendszer átláthatóságát és ellenőrizhetőségét, ezáltal veszélyezteti az adott állam kormányozhatóságát, akadályozza, torzítja a demokratikus intézmények működését,
- eltorzítja a piac, és általában a gazdaság működését, aláássa a versenyszellemet, csökkenti a teljesítményeket, a kiszámíthatóságot, így bizonytalanságban tartja az embereket, ami szorongással tölti el az érintetteket,

⁶ vö.: A korrupció kialakulása és fennmaradása: evolúciós-etológiai szempontok (Bereczkei Tamás, Tóth Péter) , http://mek.oszk.hu/07900/07999/pdf/bereczkei-toth_p.pdf

- gyengíti az emberek törvénytiszteletét és társadalmi felelősségérzetét, csökkenti az egymás iránti bizalmat, szolidaritást, az emberek hitét a társadalmi igazságosságban, az adott társadalmi rendben és az ország vezetésében,
- legtöbb esetben kétirányú tranzakcióként írható le, mivel operatív módon általában mindig két személy, csoport vagy intézmény között jön létre, így a benne részt vevők egyidejűleg korrumpálók és korrumpáltak,
- nem egyszerűen jogsértő, közjót károsító, társadalmilag helytelenített magatartás, és nem is csak hatalommal való visszaélés, hanem egyének, csoportok vagy intézmények közötti olyan tranzakció, amelynek 4 eleme különíthető el:
  - a korrumpáló, az illegitim ügylet kezdeményezője
  - a korrumpált, a kétes tevékenység elfogadója
  - a korrumpáló által felajánlott megvesztegetési díj és
  - a korrumpált által elfogadott előny
- a cselekedetek általában nem elszigetelt esetek, hanem egy rendszer részei, ebből következik az is, hogy a korrupció korrupciót szül, és az **ellene való küzdelem** - a korrumpáló és a korrumpált **érdekazonossága** miatt - **rendkívül megnehezül**.

1.2. A korrupció megjelenési formái

- a „**nagy**” **korrupció** az az eset, amikor a jelenség átfogja az ország államszervezetének legmagasabb szintjeit, és ezzel a kormányzás, a jogrendszer és a gazdasági stabilitás iránti bizalom széles körű csorbításához vezet
- a „**kis**” **korrupció** történhet pénzüsszegekkel, csekély szívességek teljesítésével azok által, akik kedvezményes elbánást, vagy barátok, rokonok kisebb jelentőségű munkakörben való alkalmazását kérik
- az **erőforrás-korrupció** olyan értékes javak, területek, üzlet, beruházási lehetőség megszerzése érdekében történik, amelyek az érdekeltek szociális, gazdasági vagy politikai helyzetéből adódóan nem megszerezhetők
- ha a hatalmi pozíció, amely lehetővé teszi az erőforrások elosztásánál az egyed érdekeinek hatékony érvényesítését, befolyásolja az erőforrások megszerzésére való törekvést, **protekciónális korrupción**ról beszélünk

- a korrupció olyan célok érdekében is alkalmazható, amikor a korrumpáló-korrumpált kapcsolat csak rövid időre alakul ki, ez az **intervenciós korrupció** (általában a korrumpáló aktuális konfliktusainak az előnyös rendezése a cél)
- a **szexuális korrupció** során olyan előnyök megszerzésére kínálja fel, használja a korrumpáló a saját nemiségét, amellyel növeli saját sikerességét
- **passzív korrupciónak** minősül az a szándékos cselekedet, amikor a tisztviselő saját maga vagy harmadik személy részére, közvetlenül vagy közvetítő útján bármiféle előnyt kér vagy kap, vagy ilyen előny biztosítására vonatkozó ígéretet fogad el azért, hogy hivatali kötelességeit megszegve járjon el, vagy tartózkodjék kötelességeinek teljesítésétől
- **aktív korrupciónak** minősül az a szándékos cselekedet, amikor bármely tisztviselő saját maga vagy harmadik személy érdekében, közvetlenül vagy közvetítő útján bármiféle előnyt ígér vagy biztosít egy tisztviselőnek azért, hogy az hivatali kötelességeit megszegve járjon el, vagy tartózkodjék kötelességeinek teljesítésétől.⁷

1.3. Korrupció eredete és okai

Magyarországon a politikai és gazdasági átalakulást széles körben elterjedt korrupció kísérte. Az erőforrások szűkössége, azok rossz elosztása, a túlbürokratizált jogi és közigazgatási rendszer, valamint a kölcsönös szívességek hálózata továbbra is a korrupció strukturális előidézői voltak. A társadalom jelentős változásokon ment át, s ez aláásta az általánosan elfogadott viselkedési normákat (erkölcsök lazulása), így erősítette a korrupciós tendenciákat is. A tervgazdaságról a liberalizált piacgazdaságra való áttérés néhány szektorban megváltoztatta a korrupt magatartás alapjául szolgáló struktúrát. A szocializmus hiánygazdaságában a korrupció útja a vevőtől az eladóig vezetett a korlátozottan rendelkezésre álló áruk és szolgáltatások (minőségi élelmiszerek és importtermékek) megszerzése érdekében. A rendszerváltozást követően a korrupció számos szektorban (üzleti élet, közbeszerzések, stb.) az eladótól (vállalkozó) a vevő (ügyfél) felé irányul. „A közbeszerzési eljárásoknál – mely az EU összes GDP-jének 22%-a évente – az EU felmérése szerint **több tízmilliárd euro tűnik el, nagyrésztük vesztegetési pénzként.**”⁸

⁷ Szakács Tamás: Szakkriminológia (jogjegyzet.hu)

⁸ Az Európai Unióban jelenlévő korrupció leleplezését, nyomozását és szankcionálását elősegítő különböző gyakorlati módszerek összegegyeztetése című, Sínaiában 2013.10.21-22. megtartott értekezlet úti beszámolója (készítette: Dr. Pék Richárd Tamás főügyészügyi ügyész)

- a) Gazdasági fejlettség foka: Az ÁSZ a Világbank GDP mutatószámait és a TI korrupció érzékelési indexét (CPI) elemezte, és ezekből vont le következtetéseket a korrupció és a gazdasági fejlettség közti összefüggésekre vonatkozóan. Ennek alapján elmondható, hogy a korrupciós indexek értéke nagymértékben összefügg a gazdasági fejlettség szintjével, azaz alacsonyabb gazdasági fejlettség esetén a korrupció mértéke magasabb.
- b) A demokrácia hiányosságai: Az ÁSZ elemzése szerint nyilvánvaló, hogy a korrupció ott van jelen legkevésbé, ahol valóságos a demokrácia és működik a politikai váltógazdaság, ahol reformokat vezetnek be, és senki nem lehet bizonyos abban, hogy tevékenysége, a hatalommal való visszaélése örökre rejtve maradhat.
- c) A korrupció társadalmi elfogadottsága: A korrupciós okok harmadik csoportja azzal jellemezhető, hogy a társadalom mennyire fogadja el és tolerálja az egyes korrupciós jelenségeket, illetve milyen az értékrend felé és milyen irányba mozdul el. A különböző tényezőket együtt vizsgálva egyértelműen megállapítható a trend, mely szerint a korrupciós szint a társadalmi-gazdasági fejlettséggel fordítottan, míg az államberendezkedés autokratikus jellegével egyenesen arányos. A nemzetközi felmérések szerint a korrupció az észak-európai országokban a legalacsonyabb, míg a kevésbé fejlett közép-kelet-európai országok korrupciós „fertőzöttsége” lényegesen magasabb.⁹

1.4. Empirikus adatok

A hazai korrupciós bűnözésnek a statisztikai eszközökkel kifejezett alakulásáról csak **1965-től**, az Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikai rendszer bevezetése óta rendelkezünk információkkal. Az abszolút számokra figyelemmel, a „mérés” **első 20 évében** (1965-1985) évi átlagban 780 volt a korrupciós bűncselekmények száma, amely nem érte el az ismertté vált összes bűncselekmény 1%-át sem¹⁰; az **elmúlt 20 évben** (1993-2013) a felderített cselekmények száma 460-1000 között mozgott évente, néhol az előző évhez képest hirtelen megugrást mutatva. Látható tehát, hogy az elmúlt **közel 50 évben** lényegi eltérés a számarányban nem mutatkozik, bár az egyes esztendőik közötti nagymértékű szóródás nem értelmezhető (464-796, 541-963 stb.), a megoszlásban viszont töretlenül magas arányban szerepel a hivatali vesztegetés, s nem volt ez másként az 1965-85. közötti időszakban sem.

⁹ Szakács Tamás: Szakkriminológia (jogjegyzet.hu)

¹⁰ Kránitz Mariann: A korrupciós bűnözés, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1988. (az Országos Kriminológiai és Kriminalisztikai Intézet Tudományos Kiadványai)

1.5. A rendészeti korrupció fő területei

Magyarországon a korrupció leggyakoribb formái *adminisztratív* jellegűek, illetve a politikai és gazdasági érdekek *összefonódásából* adódnak. A rendőröket, adóellenőröket, vámtisztviselőket gyakran vádolják csalással, illetve érik tetten ilyen típusú törvénysértésen. Az egészségügyi rendszerben számos orvos használja a közkórházak berendezéseit saját előny, bevétel szerzése céljából. A felmérésekre válaszolók 77 %-a vélte úgy, hogy bevett szokás hálapénzt vagy borraivalót adni olyan ellátásért, amelyre egyébként ingyenesen lennének jogosultak; ezt azonban legtöbb esetben sem a betegek, sem pedig maguk az orvosok nem tekintik törvénybe ütköző gyakorlatnak. A közvélemény szemében a rendőrök – különösen a közúti ellenőrzést végzők, az adócsalásokat és kábítószerekkel kapcsolatos ügyeket vizsgálók, a vám- és pénzügyőr ügyintézők hozhatók kapcsolatba a korrupcióval.¹¹

A *közigazgatási hatósági eljárások* keretében sem novum a probléma: A keszthelyi gyámhivatal ügyintézője és az egyik hivatásos gondnok egymással összejátszva elhatározták, hogy megszerzik a gondnokoltak pénzeit és elosztják egymás között. A fiktív indokok alapján meghozott engedélyező határozat kiállítását követően a bankszámlákról pénzeket vettek fel, a hivatásos gondnok az elsikkasztott pénzek felhasználásáról nem készített számadást. Rendszeres haszonszerzésre törekedve, folyamatosan, több alkalommal, 17 gondnokolt pénzforgalmi számlájáról vettek fel összesen 6.239.519 Ft-ot.

Arra is volt példa, hogy súlyos beteg gondnokolt tulajdonát képező ingatlant (épülettel, szőlővel, gyümölcsösselel) kívánták megszerezni, azonban az érintettnek nem állt szándékában tulajdonjogáról lemondani, a vételi ajánlatot elutasította. Ekkor határozták el, hogy egy életjáradéki szerződés segítségével fogják szándékukat megvalósítani, melyet ügyvéddel elkészítettek, azt a gondozóház teraszán egy oszlopon, szemüveg nélkül a gondnokolttal aláírtatták, majd a földhivatalhoz benyújtották, az ingatlan-nyilvántartási átvezetés megtörtént. A Zala Megyei Főügyészség 17 rb. hivatali visszaélés büntette, 17 rb. sikkasztás büntette, illetve vétsége, 1 rb. csalás büntette és 1 rb. közokirat-hamisítás büntette miatt nyújtott be vádiratot a Zalaegerszegi Törvényszékhez.¹²

¹¹ Korrupciós kockázatok Magyarországon – Nemzeti Integritás Tanulmány

¹² Sajtóközlemény: Korrupció a keszthelyi gyámhivatalban, 2014.02.25., Dr. Kondákor Ferenc főügyész

Mi történik akkor, ha maguk a szervek kerülnek korrupciós helyzetbe?

Rendőrség: Az egyszeri eseteken túl egész korrupciós hálózat épült ki egy rendőrségi belső jelentés szerint. A vizsgálati dokumentum megállapítja, hogy bizonyos területeken a parancsnoki közreműködés ennél is súlyosabb. Arra is volt példa, hogy bizonyos beosztásokba csak azok kerülhettek, akik a szolgálatot irányító vezetőnek különböző összegeket fizettek. *“Odáig eljutottak már ezen a téren a rendőrök, hogy a szolgálati idő alatt a korrupciós közterületi bűncselekmények során szerzett pénzt a váltások parancsnokai osztják el az állomány között. Az összegből az objektumban szolgálatot teljesítők is részesülnek az összetartozás kifejeződéséért.”*¹³

A **bűnelkövető rendőrök és az általuk elkövetett bűncselekmények**¹⁴ 5 évre visszamenőleges elemzése alapján az alábbi tendenciát figyelhetünk meg:

Év	Összes bűncselekmény száma	Korrupciós bűncselekmények / Rendőr által elkövetett	Hivatali bűncselekmények / Rendőr által elkövetett
2008.	408.407	541 / 51	206 / 111
2009.	394.034	964 / 31	407 / 114
2010.	447.186	482 / 59	458 / 295
2011.	451.371	738 / 116	509 / 309
2012.	472.236	828 / 28	249 / 72

¹⁵

A 2012. évben regisztrált összes bűncselekményből 636 rendőr által elkövetett, ami jelentős csökkenés a 2010-2011. évekhez (1236, 1149) képest. Rendőrök legnagyobb számban **katonai** bűncselekményeket követtek el, köztük nagy számban fordultak elő még a **közrend** elleni, az **államigazgatás**, az **igazságszolgáltatás** és a **közélet tisztasága** elleni bűncselekmények, de mindkét kategóriában csökkenés tapasztalható az előző évekhez képest.

¹³ idézet egy, a Népszava birtokába került jelentésből

¹⁴ forrás: www.mklu.hu (statisztikai táblázatok)

¹⁵ forrás: www.mklu.hu (kiadta: Legfőbb Ügyészség Informatikai Főosztály, 2013.)

Nemzeti Adó- és Vámhivatal: „Egy magas rangú pénzügyőr próbált meg biztonsági embereket elhelyezni az egyik meghatározó vállalatnál, cserébe azt ígérte, hogy “segít elsimítani” a cégnek egy problémás vámügyet.”

A NAV **Kiemelt Adó és Vám Főigazgatósága** - az állami adóhatósági és vámhatósági feladatok minőségileg új, hatékonyabb, átláthatóbb és költségtakarékosabb ellátása és az azokhoz szükséges információáramlás korszerű biztosítása érdekében, egységes elvek alapján felépülő és irányított szervezetek kialakításával 2011. január 1-jével jött létre. Az adó- és vámhivatal integrációja 2013. január 1-jével új, magasabb szintre érkezett, melynek során a főigazgatóság hatásköri és szervezeti változásokon ment át. Létrejött a NAV középfokú adó- és vámszerve, amely a jogszabályban meghatározott adózói körben gyakorol adóztatási és vám felügyeleti feladatokat.

A NAV **Központi Hivatala** a továbbiakban is az elvi, szakmai irányító tevékenységet végzi az adó és vám főigazgatóságokra vonatkozóan. A **Kiemelt Adózók Adóigazgatósága** látja el a külön jogszabály alapján hatáskörébe tartozó kiemelt adózók adóztatási feladatait, illetve 2013. január 1-jétől a különös hatásköri szakterület is ide tartozik. Az adóigazgatósághoz azok a Budapest, illetve Pest megye közigazgatási területén székhellyel rendelkező gazdasági társaságok tartoznak, amelyek az adóévet megelőző év utolsó napján nem álltak csődeljárás, felszámolás, vagy végelszámolás alatt, és adóteljesítményük elérte a 1,8 milliárd Ft-ot, valamint a részvénytársasági formában működő hitelintézetek és biztosítók.

A **Kiemelt Ügyek és Adózók Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága** a jövedéki termékek után fizetendő adók, vámok hatékony realizálásával biztosítja a központi költségvetés feladatainak ellátásához szükséges bevételeket. A fentiekén túl a feladatok kiterjednek a nemesfémek, diplomaták vámkezelésére, regisztrációs adóeljárásokra, AEO eljárásokra, valamint a Magyar Honvédség vámügyeire. A KAVIG feladatait négy (Jövedéki Osztály, Kiemelt Ügyek Osztálya, Vámosztály I., Vámosztály II.) szakmai osztályon keresztül látja el.¹⁶

---

¹⁶ www.nav.gov.hu

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága: Millióért VIP-cella járt: „Vesztegetéssel, hivatali visszaéléssel és okirat-hamisítással vádolt meg 7 büntetés-végrehajtási főtitstet, 2 ügyvédet és 2 civilt a Budapesti Katonai Ügyészség, miután egy eddig titkos nyomozásban kiderült: pénzért jelentős kedvezményeket biztosítottak egyes elítélteknek.”¹⁷

A büntetés- végrehajtási intézetek és intézmények országos eloszlása (országos, regionális, megyei)¹⁸

A börtön speciális, zárt közeg, ahol az uniformizáló, az individuális jellegzetességek megfosztására irányuló törekvések az elítéltek különleges informális hálózatának - **sajátos hierarchiarendszerének**

kialakulását idézik elő. A hely, ahol az autonómia, az önálló döntések meghozatalának képessége, vagyis a *szabadság* megteremtése válik a legfontosabb értéké. A rabhierarchia folyamatosan változó státuszpiramisában a fogvatartottak az egymás közötti viszonyok elemzésével, a társak folyamatos monitorozásával próbálnak naprakészekké válni, ugyanis az út a szabadsághoz legtöbbször a társak elismerésén, támogatásán, a megfelelő csoporthoz tartozáson keresztül vezet, ahogy az egyéniség, az individualitás hangsúlyozása is a társakhoz képest fogalmazódik meg. Bár az utóbbi időben egyre több **speciális körlet** nyílik az intézetekben a státuszharok miatt kialakuló erőszak csökkentése érdekében (pl. erőszakmentes körlet, védett, „pszichoszociális” körlet, drogreveníciós részleg, gyógyító-nevelő csoport), az átlagos körletekben sokszor még mindig a normákat sértő, antiszociális értékrend mentén szerveződnek a közösségi erőviszonyok. Így azoknak, akik ide kerülnek, a civil életben formálódott énképe, önértékelése könnyen összeomolhat a rácsok mögött, hiszen itt alapvetően más normarendszernek kell megfelelni. Az egymásról kialakított reprezentációk folyamatos árnyalása kulcsinformációkkal szolgál egy-egy helyzet követelményeinek megértésében, a pillanatnyi erőviszonyok („csípésrend”), az elvárások, az üzletmenet... stb. felmérésében, a saját, a benti „szabályon kívüli szabályok” szerinti státusz meghatározásában.

19

¹⁷ <http://k-monitor.hu/adatbazis/cimkek/hivatali-visszaeles/tokol>

¹⁸ www.bvop.hu

¹⁹ http://pszichoblog.blog.hu/2013/09/02/vilag_a_racsok_mogott_bortonpszichologia

A rendészeti korrupció körében - jellegüknél fogva - különleges csoportot jelentenek a büntetés-végrehajtásban elkövetett cselekmények, mert „...*ott mindent meg lehet kapni. Mobiltelefont, kábítószert, italt vagy bármit, de legértékesebb mind közül a gyógyszer. Ti nem tudjátok elképzelni mi zajlik ott. Igazán nem panaszkodhatom, mindenem megvolt amit csak akartam...*”²⁰

Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság: A katasztrófavédelemmel kapcsolatos korrupció inkább a közbeszerzések körében érhető tetten. Jellemző, hogy minden természeti katasztrófa bekövetkezésekor, és az ebből származó következmények vizsgálatakor (2006. augusztus 20., kolontári iszap-katasztrófa stb.) felmerül a korrupció gyanúja, de ritkán van elég bizonyíték ezen elméletek helytállóságára.²¹ „*Szaktudással és parancsnoki kvalitással rendelkező tisztekre van szükségünk*” – látható a vezércikk a Nemzeti Közszerológiai Egyetem folyóiratában²², amelyből Bakondi György - a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója, az egyetemen működő Katasztrófavédelmi Intézet szakmai patrónusa, címzetes egyetemi docens - álláspontját ismerhetjük meg szakmáról, elhivatottságról. „*Ha a tisztikar felkészületlen vagy megroppan, az nagy bajt okozna, legyen szó a morális állapotáról vagy akár a vezetői képességéről...*” emelte ki tanár úr.

1.6. A rendvédelem aspektusai

A világháló mindenki lapján **rendvédelmi** ismeretek alatt került megfogalmazásra, hogy „*a rendvédelem a rendszettel szinonim fogalomként is előfordul, sőt a jogi szabályozás sem egységes, mert a jogszabályok eltérően sorolnak be azonos szerveket rendvédelmi kategóriába.*” A rendvédelem fogalmába tartoznak:

- államrend védelme,
- állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának megóvása,
- katasztrófa-elhárítás,
- közrendvédelem,
- közbiztonság fenntartása a legális erőszak alkalmazásának lehetőségével, jogszerű igénybevitelével.

²⁰ idézet egy mélyinterjúból (saját), a bv-korrupció bemutatását jelen keretek között - a mennyiségi korlátra figyelemmel - nem tehetem meg, mert annyira sokrétű és szerteágazó, egymásra épülő, és többszörös alá-fölérendeltségi viszonyokon alapuló rendszer, hogy csak utaltam jelenlétére

²¹ vö.: <http://merjtenni.hu/hol-tapasztalt-korrupciot-2/rendvedelmi-szervek/>

²² Bonum Publikum egyetemi folyóirat 2013/1. szám, 22-25.

A rendvédelmi szervek állománya által elkövetett jogsértő cselekményeknél egyre inkább **kimutatható azok szervezettsége** és növekszik az olyan bűnözők száma, akik **tudatosan** folytatnak a rendvédelmi szervek tagjaival **kapcsolatépítést**. A rendőrség, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatok felelősek a korrupciós bűnözés felderítésért, a nyomozást pedig a rendőrség és az ügyészség végzi. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozik néhány olyan bűncselekmény, mint például a csempészet, adócsalás, jogosulatlan gazdasági előny szerzése, amelynek elkövetési magatartásához korrupciós cselekmény, mint eszközcselekmény kapcsolódhat, ugyanakkor ezek önállóan büntetendők. Más rendvédelmi szervek, mint Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és a nemzetbiztonsági szolgálatok, nincsenek közvetlen kapcsolatban a korrupció elleni harccal, azonban működésük során **kötelesek megtenni a szükséges intézkedéseket** a korrupció felszámolására, továbbá **jelenteni** az ilyen eseteket a megfelelő szerveknek. Magyarországon, mint az Európai Unió tagállamában a közhivatalnokoknak, a rendvédelmi szervek hivatásos és nem hivatásos munkatársainak tehát példát kell mutatniuk. A korrupció ügyében csak a **“zéró tolerancia”** fogadható el, melyre különösen szükség van a jövő iránt viselt felelősségünk miatt.

2. JOGSZABÁLYOK HÁLÓJÁBAN

Az új Büntető Törvénykönyv 2012. évi C. törvényként került be a magyar Corpus Jurisba, s 2013. július 1. napján lépett hatályba. Elődje, az összes valaha hatályban volt büntetőtörvény közül a legtöbbet változott az idők és a módosítások során. Az egységes szemlélet, a koherencia-zavarok kiküszöbölésének hiánya lassan fellazították a Btk. egész rendszerét, megnehezítették alkalmazhatóságát; ezért vált elkerülhetetlenné egy új, modern, a kor kihívásainak megfelelő törvénykönyv megalkotása. Végső cél, hogy a reform nyomán egy egységes, korszerű, következetes és hatékony törvénykönyv szülessen meg, így nyeri vissza a büntetőjog a szabályozási rendszerben betöltött **zárókő** szerepét...²³

---

²³ Dr. Polt Péter: Új Btk. kommentár (Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013.) háttöríté-
ajánlás

Az új büntetőkódex ²⁴ tehát a 35 évvel ezelőtt elfogadott, és azóta több mint 100 alkalommal, 1600 törvényhelyen módosított büntető törvénykönyvet váltotta fel. „Magyarországon alapvető változásra van szükség és ehhez olyan törvények kellenek, amelyek jóval szigorúbbak az elkövetőkre, és a büntetőeljárársban fontosnak tartják az áldozatok, kárvallottak érdekeinek képviselőit és védelmét.” – emelte ki Dr. Györgyi Kálmán volt legfőbb ügyész. ²⁵

A törvény újabb novelláira hatással volt a felgyorsult tudományos fejlődés és az Európai Unióhoz történő csatlakozással együtt járó jogharmonizáció is. Az utóbbi időben előtérbe kerültek a szervezett bűnözés elleni hatékonyabb fellépést segítő módosítások, valamint a bűnözés szerkezetében bekövetkezett változások következményeként a büntetéseket szigorító rendelkezések. Az új Büntető Törvénykönyvvel szembeni egyik legfontosabb elvárás tehát a szigorúság, amely nem feltétlenül jelent tételhatár-emelést, hanem a tettarányos büntetőjogi szemlélet hangsúlyosabb megjelenítését. A szigorítás elsősorban a visszaesőkre vonatkozó rendelkezésekben nyilvánul meg, az első alkalommal bűncselekményt elkövetők esetén az új Btk. a prevenciók szempontok érvényesítését is lehetővé teszi. A végső cél, hogy a reform nyomán egy egységes, korszerű, következetes és hatékony törvénykönyv szülessen meg, így nyeri vissza a büntetőjog a szabályozási rendszerben betöltött „zárókö” szerepét. ²⁶

A rendészeti korrupció vizsgálata és elemzése körében elsőként a hatályos jogi szabályozást kell megismerni. Ennek során dönthető el, hol húzódik az a határ, ahol még a jog nem szankcionál, s hol van az a pont, ahol már beavatkozásra van szükség, mert a cselekmény, a megvalósított magatartás már bűncselekmény. A teljesség igénye nélkül az alábbiakban azokat a tényállásokat kívánom kiemelni, melyek a gyakorlatban leginkább előfordulnak a korrupciós, illetve a kapcsolódó bűncselekmények körében.

---

²⁴ A hatályos kódex felülvizsgálatára és az új kódex előkészítésére 2001.03.14-én Bizottság alakult, amely összesen 17 ülést tartott, majd útjára indult a Büntetőjogi Kodifikáció c. folyóirat, melyben közzétették a tanulmányokat és tájékoztatást adtak a Bizottság üléseiről (21 füzet, 71 írás). Az új kódex sajátossága, hogy azzal párhuzamosan jelentős novelláris törvényelőkészítő munka is folyt az IM-ben. Az új Btk.-t előkészítő csapatot Miskolczi Barna vezette, aki a Legfőbb Ügyészség apparátusából érkezett. 20 hónap alatt készítette el a szöveg tervezetét 15 fős csapatával, melyet mindvégig 4 egyetemi szakember kísért figyelemmel.

²⁵ Dr. Györgyi Kálmán: Az új Büntető Törvénykönyv kodifikációjának története, az előadás a HVG-ORAC Kiadó az új Btk.-t bemutató konferenciáján hangzott el 2012. szeptember 4-én

²⁶ új Btk. kommentár

KORRUPCIÓS BŰNCSELEKMÉNYEK

Az **elítéltek megoszlása** (államigazgatás, igazságszolgáltatás, közelet tisztasága elleni) a **korrupciós** bűncselekmények vonatkozásában az elmúlt években az alábbiak szerint alakult: 2003. évben: 361, 2005. évben: 339, 2007. évben: 285, 2009. évben: 217, míg 2011-ben 266.²⁷ A számadatokból kitűnik, hogy évente, átlagosan 300 körülre tehető ezen bűncselekmény miatt elítélt személyek száma. Ami a 2012-es évet illeti, 828 korrupciós bűncselekményt regisztráltunk, ez 12,2%-os növekedés a 2011. évihez (738) képest.

A **korrupciós bűncselekmények terjedelme és dinamikája** elemzése során tapasztalható, hogy az elmúlt 20 évben (1993-2012) alig volt olyan magas az összes bűncselekmény száma, mint 2012-ben (472.236), utoljára 1999-ben látható ennél magasabb szám (505.716), azonban 2000-től mindegyik évben kevesebb. A **közelet tisztasága** az állami, társadalmi szervek, a hivatalos és más fontos, közfeladatot ellátó személyek törvényes, elfogulatlan és befolyástól mentes működését jelenti. A korrupciós bűncselekményekre jellemző, hogy megingatják a szabályszerű működésbe vetett bizalmat, ugyanis a korrupció eredményeként megjelenő döntések is a szabályszerű ügyintézés „képében” jelennek meg. Ugyancsak általános jellemzője, hogy szükségszerűen két fél áll egymással szemben: egyrészt aki kéri/elfogadja (passzív vesztegető), másrészt aki adja/ígéri (aktív vesztegető) az előnyt. Ebből következően e bűncselekményeknek - jellemzően - nincs passzív alanyuk, mert a **felek mindegyike a jogtalanság talaján áll** (visszautasítás esetén a passzív alanyiság elképzelhető).²⁸

A fejezet alá tartozó bűncselekmények:

- (gazdasági) vesztegetés
- vesztegetés elfogadása
- hivatali vesztegetés
- hivatali vesztegetés elfogadása
- vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban
- vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban
- vesztegetés feljelentésének elmulasztása
- befolyás vásárlása
- befolyással üzérkedés

²⁷ <http://www.mklu.hu/repository/mkudok9617.pdf> (Legfőbb Ügyészség, Budapest, 2012.)

²⁸ Belovics Ervin-Molnár Gábor Miklós-Sinku Pál: Büntetőjog II. Különös rész A 2012. évi C. törvény alapján (Szerkesztő-lektor: Busch Béla) HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012., ISBN: 9789632581804

Év	Összes bűncselekmény	Korrupciós bűncselekmények	Hivatali vesztegetés	Gazdasági vesztegetés	Befolyással üzérkedés	Rendőrt által elk.
2008.	408.407	542	279	118	144	51
2009.	394.034	964	549	366	48	31
2010.	447.186	482	228	147	106	59
2011.	451.371	738	259	415	64	116
2012.	472.236	828	194	518	116	28

29

(Gazdasági) vesztegetés

290. § (1) Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személynek vagy rá tekintettel másnak azért ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személlyel kapcsolatban követik el.

(3) A büntetés

a) az (1) bekezdés esetében egy évtől öt évig,

b) a (2) bekezdés esetében két évtől nyolc évig

terjedő szabadságvesztés, ha a vesztegetést bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő, aki a vesztegetést külföldi gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személlyel kapcsolatban követi el.

(5) A büntetés korlátlanul enyhíthető - különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető - az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.

A törvény **szerkezetileg egyszerűsíti** a tényállásokat, így egy fejezetben szabályozza a korábban két önálló cím alatt szereplő a közélet tisztasága elleni és a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekményeket. A bűncselekmény *védett jogi tárgya* a közélet, a gazdasági és társadalmi kapcsolatok tisztasága, *elkövetési tárgya* a jogtalan előny (vagyon, személyes, erkölcsi jellegű); lényege hogy általa az elkövető közvetlenül vagy közvetve kedvezőbb helyzetbe kerül. Amennyiben a passzív vesztegető az aktív vesztegetőtől a vagyon előnyt megszerzi, vele szemben arra, mint a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyonra **vagyonelkobzást** kell elrendelni, amennyiben azonban az aktív vesztegető birtokából már kikerült a vesztegetésre szánt vagyon előny, vele szemben a vagyonelkobzást arra a vagyonra kell elrendelni, amely az adott vagyon előny tárgya volt. Annak a vagyon előnynek az elvonására, amelyet az aktív vesztegető csupán ígért értelemszerűen nincs törvényes alap (azt nem szerezte meg senki, nem került sor a tényleges átadásra, a birtokából nem került ki).

²⁹ forrás: www.mklu.hu (Közérdekű információk/statisztikai adatok)

A bűncselekmény *passzív alanya* akkor jön szóba, ha a vesztegetés elfogadása nem jön létre. *Elkövetési magatartása* előny adása, előny ígérete, melynek a megelőző állapothoz képest, azzal okozati összefüggésben pozitív irányú változásnak kell lennie. Vagyoni előny leggyakrabban pénz vagy pénzben kifejezhető egyéb tárgy, személyes jellegű például egy szexuális kapcsolat, míg az erkölcsi előny elsősorban az adott foglalkozáshoz, tevékenységhez kötődő dicséret vagy a ranglétrán való előbbre jutás lehetősége. Általában **nem tekintendő előnynek** az olyan juttatás, amely a társadalmi szokásoknak megfelel, így például egy megbeszélés során az elkövető szokásos mértékű vendéglátása, üzleti ebéd, az üzleti életben szokásos értékű reprezentatív ajándék stb. (megj.: a gyakorlatban erre azért van ellenpélda). Csak az olyan kötelezettségek alapozzák meg a tényállásszerűséget, amelyek jogilag szabályozottak, kikényszerítetők, amelyek szabályszerű teljesítéséhez **közérdek** fűződik; ebből következően az egyes tagságból eredő kötelezettségek, amelyek kizárólag alapszabályokon (belső szabályzatokon, munkaköri leíráson, szerződésen) alapulnak, jogi szempontból irrelevánsak, ezért nem vezethetnek a vesztegetés megállapítására. A bűncselekmény *alanya* bárki lehet, viszont az aktív gazdasági vesztegetés csak akkor büntethető, ha az elkövetési magatartás *célzata a kötelelességszegés*, mert a jogtalan előnyt ezért kell adni vagy ígérni.³⁰

Önálló alcímek alatt jelent meg az aktív „vesztegetés”, illetve a passzív vesztegetés „vesztegetés elfogadása” elnevezéssel. A törvény következetes logika mentén határozza meg a védett jogtárgyon belüli specialitásra (gazdasági szféra, hivatali szféra, hatósági eljárás) és a kiszabható szankció mértéke szerint a bűncselekmény súlyára tekintettel az egyes **tényállások sorrendjét**. Az egyik **leglényegesebb változtatás**, hogy a büntethetőséget megszüntető ok helyett a törvény a büntetés korlátlan enyhítésére vagy mellőzésére ad lehetőséget a vesztegetési cselekmények felderítésében a hatóságokkal érdemben együttműködő elkövetőkkel szemben. A GRECO Magyarország harmadik körös országértékelésében - a gyakorlata által kialakított sztenderdnek megfelelően - a következő ajánlással élt: „elemezni, és következőképpen felül kell vizsgálni az automatikus, kötelező erővel bíró és teljes büntetés alóli mentességet, amelyet a törvény a hazai köz- és magánszektorban elkövetett aktív és passzív vesztegetés elkövetőjének biztosít „tevékeny megbánás” esetén”.

³⁰ vö.: Belovics Ervin-Molnár Gábor Miklós-Sinku Pál: Büntetőjog II. Különös rész A 2012. évi C. törvény alapján (Szerkesztő-lektor: Busch Béla) HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012., ISBN: 9789632581804 (424-430. old.)

Erre tekintettel változtatott a törvény ezen rendelkezésen, így **nem lesz automatikus**, alkalmazásának mértéke a bíróság döntésétől függ, és így megfelelő mozgásteret biztosít a bíróság számára az egyedi körülmények mérlegelésére. Változatlanul nincs konkrét időbeli korlátja a bűncselekmény bejelentésének, mivel ez a kedvezmény a vesztegetés **sikeres felderítéséhez fűződő érdekre** tekintettel mindaddig indokolható, amíg az adott bűncselekmény más forrásból a hatóságok tudomására nem jut; egyben változatlanul olyan lehetőséget biztosít a vesztegetés bármely oldalon lévő elkövetőjének, amely miatt **érdemes fontolóra vennie**, hogy bejelenti-e a bűncselekményt a hatóságoknak vagy sem.

A tényállásban a költségvetési szerv, gazdálkodó szervezet, egyesület dolgozója, illetve tagja kifejezés helyett az adott szervezet „**részére vagy érdekében** tevékenységet végző személy” kifejezés szerepel, amelynek célja a „dolgozó” elavultnak, és több értelmezési problémát jelentő kifejezésnek a kiváltása. Az **önálló intézkedésre jogosult** személlyel kapcsolatos elkövetés változatlanul minősített eset maradt, büntetési tételének alsó határa, a „szigorítás” elvének megfelelően változik egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztésre. A régi Btk. 254. § (2) bekezdése a költségvetési szerv, gazdálkodó szervezet, egyesület önálló intézkedésre jogosult dolgozója esetében a jogtalan előny ígérését, vagy adását csak akkor rendelte büntetni, ha az közvetlenül történt. A „reá tekintettel másnak” fordulat elmaradása dogmatikai szempontból nem indokolható, és nem felel meg a vonatkozó nemzetközi egyezmények rendelkezéseinek sem, így az új tényállás ezt a hiányosságot is kiküszöbölte. A **fontosabb ügyekben intézkedésre hivatott hivatalos személy** általi elkövetés, mint minősített eset **megszűnt**, mivel ez igen bizonytalan jogfogalomnak tekinthető, s ezt támasztotta alá a gyakorlat is, amely igen szerteágazó, nem egységes. Ha ez a körülmény megállapítható, az a büntetés kiszabása körében értékelhető.

A törvény **új minősített esetként** szabályozza, ha a vesztegetés (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott formáját **bűnszövetségben** vagy **üzletszerűen** követik el. A **nemzetközi viszonylatban** elkövetett aktív gazdasági vesztegetés büntetendőségét az eddigi önálló tényállás helyett az aktív gazdasági vesztegetés utaló szabálya biztosítja, egyszerűsítve és átláthatóbbá téve ezáltal a szabályozást. Ezzel a megoldással a nemzetközi aktív gazdasági vesztegetés ugyanolyan súllyal és ugyanolyan körben lett büntetendő, mint a hazai.³¹

---

³¹ új Btk. kommentár

Vesztegetés elfogadása

291. § (1) Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha az elkövető

a) a jogtalan előnyért a köteleességét megszegi, egy évtől öt évig,

b) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el, két évtől nyolc évig

terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Ha az elkövető gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személy, a büntetés

a) az (1) bekezdésben meghatározott esetben egy évtől öt évig,

b) a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott esetben két évtől nyolc évig,

c) a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott esetben öt évtől tíz évig

terjedő szabadságvesztés.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő az a külföldi gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy, aki az ott meghatározott bűncselekményt követi el.

(5) A büntetés korlátlanul enyhíthető - különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető - az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja, és az elkövetés körülményeit feltárja.

A GRECO III. értékelése során kifejezetten ajánlja a külföldön magánszektorban elkövetett passzív vesztegetés büntetni rendelését, valamint a **Korrupcióról szóló Büntetőjogi Egyezmény** (ETS 173) 8. cikkére vonatkozó magyar fenntartás visszavonását. Erre figyelemmel az új tényállás az aktív gazdasági vesztegetéshez hasonlóan a passzív gazdasági vesztegetés estében is büntetni rendeli, ha azt külföldi gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személlyel kapcsolatban követik el.³²

A bűncselekmény *elkövetési magatartásai* az előny kérése, előny vagy az ígéretének elfogadása, az előny kérőjével vagy elfogadójával való egyetértés. Az előny kérésével a bűncselekmény alanya a korrupciós kapcsolat kezdeményezője, ezzel a bűncselekmény befejezetté válik függetlenül a további cselekvősegtől, ezért a kísérlet fogalmilag kizárt. Az *előny elfogadása* esetén annak **birtokviszonyában változás** következik be, az előny átadására sor kerül. Az *ígéret elfogadása* esetén a kilátásba helyezett jövőbeli előny, mint **reménybeli váromány** elfogadására kerül sor. *Egyetértés* esetén az elkövető *kifejezetten* vagy *hallgatólagosan* tudomásul veszi, hogy harmadik személy kérjen vagy kapjon reá tekintettel jogtalan előnyt.

³² új Btk. kommentár

A bűncselekmény **csak szándékosan** követhető el, minősített esetei a kötelesség tényleges megszegése, bünszövetség, üzletszerűség, önálló intézkedésre jogosultság. *Önálló intézkedésre jogosult* az, aki az adott szerv működését vagy a szervvel kapcsolatba kerülő személyek jogait vagy érdekeit érintő lényeges kérdésekben dönthet (jellemzően vezető beosztásúak, de ide tartoznak a szervezetek képviselőire jogosult személyek, valamint az érdemi döntéseket befolyásoló, a döntés-előkészítésben közvetlenül közreműködő beosztottak is).

a) A gazdasági korrupció körébe tarthat az *ún. üzletkötői jutalék* (alkalmazott vagy külső közvetítő). A bírói gyakorlat kizártnak tartja az üzletkötői jutaléokra történő megalapozott hivatkozást, ha olyan kapja, aki a konkrét jogügylet előkészítésében vagy létrehozásában érdemi döntési jogosultsággal rendelkezett.

b) A gazdasági vesztegetés másik jellemző területe a *hitelezési tevékenység*, hiszen a gazdaság természetes mozgatórugója a hitel, melynek szereplői a legkedvezőbb feltételeket keresik, sokszor jogi feltételek hiányában, s ez korrupciós táptalajnak tekinthető. Nem ismeretlen az a megállapítás, hogy a hitelhez jutás ellenértéke a hitelösszeg bizonyos %-a (7-10). Ugyancsak gazdasági vesztegetés állapítható meg annak a pénzügyi vezetőnek a terhére, aki a kényszerhelyzetben lévő személynek nyújtandó hitel engedélyezését ahhoz a feltételhez köti, hogy az annak segítségével megvalósított cég vagyonának egy részét ingyenesen vagy jelképes ellenérték fejében az általa megjelölt gazdálkodó szerv tulajdonába adja át.

c) Hasonlóan érdekes az *orvos büntetőjogi felelőssége*, ha működése során előnyt kér vagy fogad el. Változatlanul irányadó a Magyar Orvosi Kamara 2012. január 1. napjától hatályos Orvostikai Kódexének II.5. pontjában meghatározott **hálapénz** fogalom: „A hálapénz, hálaszolgáltatás az a bármilyen előny és juttatás, amit a beteg vagy hozzátartozója az ellátást követően, utólag, kérés nélkül az orvosnak ad, amennyiben az még közvetve sem befolyásolja az ellátás minőségét. A hálapénztől élesen el kell különíteni az előre kért, elvárt, felajánlott vagy elfogadott anyagi juttatást vagy egyéb előnyöket, amely törvénysértő és egyben kirívóan súlyos etikai vétség.”

A Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény) „A munkaszerződés teljesítése – Alapvető kötelezettségek” cím alatt, az 52. § (2) bekezdésében rögzíti, hogy „*a munkavállaló a munkáltató előzetes hozzájárulása nélkül harmadik személytől díjazást a munkaviszonyban végzett tevékenységére tekintettel nem fogadhat el vagy nem köthet ki*”; ebből következően minden, előzetes munkáltatói hozzájárulás nélkül kapott vagy kért összeg elfogadása törvénytörő, az így megszerzett előny szükségképpen *jogtalan*. Az Mt. hivatkozott rendelkezése a passzív gazdasági vesztegetés tényállási elemei közül kizárólag az előny jogtalan természetében eredményez változást, az elkövetési magatartásra azonban nincs hatással. A bűncselekmény megállapítására kizárólag akkor kerülhet sor, ha az orvos gyógyító-megelőző tevékenysége során az előnyt maga kéri, vagy az előnyért a kötelességét megszegi (ezekben az esetekben tehát az előny jogtalan természetén az előzetes hozzájárulás sem változtat). Ezzel szemben, ha az orvos a működés befejezését követően a neki felajánlott előnyt munkáltatója előzetes hozzájárulása nélkül fogadja el, kötelességszegés hiányában vesztegetést nem, pusztán fegyelmi vétséget valósít meg.³³

Hivatali vesztegetés

293. § (1) *Aki hivatalos személyt a működésével kapcsolatban neki vagy rá tekintettel másnak adott vagy ígért előnnyel befolyásolni törekszik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) *Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha az előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.*

(3) *Az (1)-(2) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekményt külföldi hivatalos személy működésével kapcsolatban követi el.*

(4) *Az (1) bekezdés szerint büntetendő a gazdálkodó szervezet vezetője, illetve ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított, a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy, ha az (1)-(3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy a gazdálkodó szervezet érdekében követi el, és felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettségének teljesítése a bűncselekmény elkövetését megakadályozhatta volna.*

(5) *Vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a gazdálkodó szervezet vezetője, ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított, a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy, ha a (4) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el.*

(6) *A büntetés korlátlanul enyhíthető - különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető - az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.*

A bűncselekmény az *aktív* hivatali vesztegetést szabályozza. *Védett jogi tárgya* a közélet tisztasága, a hivatali apparátus tagjaiba vetett bizalom; *elkövetési tárgya* a jogtalan előny.

³³ vö.: Belovics Ervin-Molnár Gábor Miklós-Sinku Pál: Büntetőjog II. Különös rész A 2012. évi C. törvény alapján (Szerkesztő-lektor: Busch Béla) HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012., ISBN: 9789632581804 (431-433. old.)

A bűncselekmény *passzív alanya* a hivatalos személy, vagy „más” (akinek előnyben részesítését a hivatalos személy a maga szempontjából befolyásoló tényezőnek tekinti, de lehet az ún. közvetítő is), ha a korrupciós passzív kapcsolat nem jön létre. Az elkövetési magatartás kiegészült a befolyásolásra törekvéssel, mellyel a jogalkotó jelzi, hogy az előnynek *alkalmasnak kell lennie* a befolyásolásra, illetve az előny adásának *célja* a hivatalos személy befolyásolása.

BH 2007.76: *A szabadságvesztés büntetést megkezdő vádlottnak a bv. őrhöz címzett azon kijelentése, hogy „nem lesz hálátlan” önmagában nem valósítja meg a hivatali vesztegetés büntetést, ha az minden konkrétumot nélkülöz, s az előny ígéretének nem tekinthető. Előnyön a hivatalos személynek a korábbinál kedvezőbb helyzetbe jutását kell érteni.*

Az I. fokú bíróság felmentette a hivatali vesztegetés büntetettének vádja alól K. F. vádlottat, aki jogerős szabadságvesztés büntetése letöltésének megkezdésére jelentkezett F. Büntetés-végrehajtási Intézetben, melynek során az őt kísérő B.G. törzsőrmesternek azt a kijelentést tette, hogy amennyiben tettestársával, Gy.Gy-vel egy zárkába helyezi, nem lesz hálátlan. A felmentésről rendelkező ítéletet vádlott és védője tudomásul vette, a fellebbviteli főügyészség azonban az ügyészi fellebbezést fenntartotta, mert álláspontja szerint a bűncselekmény a jogtalan előny ígéretével befejezetté válik, annak nem kell realizálódnia a hivatalos személynél. Az ítélet tábla mindezek ellenére indokolásában kifejtette, hogy a kijelentés legfeljebb előkészületi cselekményként értékelhető - hiszen a vádlott ajánlkozik egy később általa megvalósítandó cselekményre -, amely azonban a vesztegetés esetében nem büntetendő. Kiemelte továbbá, hogy hiányzik az előnnyel kapcsolatban az a tényállási elem is, hogy az ígért előnynek jogtalanul kell lennie, ellenkező esetben bűncselekmény nem valósul meg. (Fővárosi Ítélet tábla 3.Bf.54/2006.).

BH 1984.215: *Az az elkövető, aki az őt tetten érő rendőrnek pénzt ígér és arra kéri, hogy ne tegyen ellene feljelentést, a hivatali vesztegetés befejezett büntetést valósítja meg. Bűnhalmazat valósul meg, ha a hivatali vesztegetésre vonatkozó ajánlatot több rendőrnek tesz meg.*

Az I. fokú bíróság hivatali vesztegetés büntetettében, jármű önkényes elvétele vétségében, valamint ittas járművezetés vétségében mondta ki bűnösnek a vádlottat. Az autóbusszal munkásszállító körjáratban szolgálatot teljesítő, 26 éves autóbusszvezető a vállalat kirendeltségén egyik társával együtt a jármű takarításához látott, miközben pálinkát és 6-8 üveg sört fogyasztott el.

Ezt követően engedély nélkül kihozta a buszt a telephelyről, mert nőismerősehez kívánt vele menni, eközben társa az utastérben aludt. Az autóbusz bizonytalan mozgását észlelő rendőrök sziréna és megkülönböztető jelzés használata ellenére csak 1,5 km-es üldözés után tudták megelőzni és a járművet megállítani. A bódult, zavarodott állapotban lévő férfit közúti ellenőrzés alá vonták, akinek vérében 2,92 ezrelék alkoholkoncentráció volt kimutatható. A vádlott - adatainak egyeztetése során - azt az ajánlatot tette, hogy ne vegyék el vezetői engedélyét, ne tegyenek feljelentést, majd elővette és kinyitotta az irattárcáját, amelyben nagyobb összegű készpénz volt. A rendőrök határozott visszautasítása után is folytatta ezen magatartását, a szolgálati gépkocsiban is azt mondogatta, hogy az intézkedés elmaradása esetén hajlandó fizetni, s ezen ajánlatát a rendőrök többszöri figyelmeztetése ellenére többször megismételte. A hivatali vesztegetés büntettének törvényi tényállása már akkor megvalósul, ha az elkövető előnyt ígér azért, hogy a hivatalos személy hivatali kötelességét megszegje, hatáskörét túllépje, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaéljen. Az aktív vesztegetés befejezettségéhez tehát még az ígéret elfogadása sem szükséges; más kérdés hogy a visszautasított ígéret esetén a tárgyi súly kisebb, mint amikor ahhoz befejezett passzív vesztegetés is kapcsolódik. (Székesfehérvári Megyei Bíróság Bf.341/1983., BJD9781., BJD 9805.).

Hivatali vesztegetés elfogadása

294. § (1) Az a hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban előnyt kér, az előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt vezető beosztású hivatalos személy követi el.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott esetben két évtől nyolc évig, a (2) bekezdésben meghatározott esetben öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki

a) az előnyért

aa) hivatali kötelességét megszegi,

ab) hatáskörét túllépi, vagy

ac) hivatali helyzetével egyébként visszaél, illetve

b) a bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő az a külföldi hivatalos személy, aki az ott meghatározott bűncselekményt követi el.

(5) A büntetés korlátlanul enyhíthető - különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető - az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja, és az elkövetés körülményeit feltárja.

A bűncselekmény a *passzív* hivatali vesztegetést szabályozza, védett jogi tárgya, elkövetési tárgya az aktív hivatali vesztegetéssel megegyező.

A bűncselekmény *elkövetési magatartása*: 1. előny kérése, 2. előnynek vagy ígérétenek elfogadása, 3. adott vagy ígért előny kérőjével vagy elfogadójával egyetértés. Az előny kérésénél a hivatalos személy a korrupciós kapcsolat kezdeményezője. Ebben az esetben az előny kérésével a bűncselekmény befejezetté válik függetlenül attól, hogy az elkövetőnek szándékában állt-e további kötelességszegő magatartás vagy sem; így a kísérlet kizárt. A jogtalan előny lehet vagyoni, személyes és erkölcsi jellegű is, lényege a hivatalos személyre nézve az addiginál kedvezőbb állapot. A dolog természetéből következik, hogy vagyoni előnyként leggyakrabban a pénzbeli vagy pénzürtékű dologi juttatás fordul elő, de vagyoni előnynek kell tekinteni a kölcsönt, a hitelt, a tartozás elengedését is, míg a személyes előny körébe tartozhat a visszterhes jogügylet (pl. adásvétel), kereseti lehetőség biztosítása/elfogadása, szexuális kapcsolat létesítése.

A bűncselekmény *alanya* kizárólag a speciális (hivatalos) személy lehet, e körben a törvény taxatív felsorolást tartalmaz. Kiemelendő, hogy ha a korrupciós kapcsolatban a jogtalan előny kérője vagy elfogadója mint harmadik személy megjelenik és a hivatalos személy egyetértése miatt valósul meg a bűncselekmény, az előny kérője vagy elfogadója *bűnsegéd*.

Az a hivatalos személy, aki **munkatársáról tudja**, hogy előnyt fogadott el **és ezzel egyetért** (azaz nem tesz feljelentést), nem a hivatali vesztegetés elfogadásának büntettéért lesz felelősségre vonható, hanem a vesztegetés feljelentésének elmulasztása miatt. A vezető beosztású hivatalos személy általi elkövetés - mivel ez a kategória egyértelműen beazonosítható -, mint minősítő körülmény megmaradt. A külföldi hivatalos személy vonatkozásában elkövetett vesztegetés tartalmában változatlanul, de az új szerkezetnek megfelelően, a (4) bekezdésben, utaló szabályként szerepel.

Vesztegetés feljelentésének elmulasztása

297. § (1) Az a hivatalos személy, aki e minőségében hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy még le nem leplezett vesztegetést vagy vesztegetés elfogadását követtek el, és erről a hatóságnak, mihelyt teheti, nem tesz feljelentést, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Vesztegetés feljelentésének elmulasztása miatt az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

Büntető törvénykönyvünk tehát egyértelműen jelzi: a hivatalos személyeknek - így a rendészeti dolgozóknak is -, szigorúan tilos olyan viselkedésmintát közvetíteni, hogy a közhatalom birtokosai megvehetők, befolyásolhatók, anyagi vagy más egyéb szolgáltatásokért cserébe kedvezőbb elbírálásra rávehetők.

H I V A T A L I B Ű N C S E L E K M É N Y E K

A fejezet alá tartozó bűncselekmények:

- bántalmazás hivatalos eljárásban
- bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában
- kényszervallatás
- jogellenes fogvatartás
- hivatali visszaélés
- közfeladati helyzettel visszaélés
- jogosulatlan titkos információgyűjtés vagy adatszerzés
- jogosulatlan megbízhatósági vizsgálat végzése
-

Év	Összes bűncselekmény	Hivatali bűncselekmények	Hivatali visszaélés	Bántalmazás hivatalos elj.	Kényszervallatás	Jogellenes fogvatartás
2008.	408.407	206	123	64	10	9
2009.	394.034	407	359	38	5	5
2010.	447.186	458	376	66	11	4
2011.	451.371	509	448	52	3	5
2012.	472.236	249	186	54	6	2

34

Hivatali visszaélés

305. § Az a *hivatalos személy*, aki azért, hogy *jogtalan hátrányt* okozzon vagy *jogtalan előnyt* szerezzen a) hivatali kötelességét megszegi, b) hivatali hatáskörét túllépi, vagy c) hivatali helyzetével egyébként visszaél, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A hivatali visszaélés büntettének jogi tárgya szintén az államapparátus törvényes, szabályszerű működésébe, valamint az állami szervekbe és hivatalos személyekbe vetett bizalom. A hivatalos személyeket a jogalkotó *fokozott védelemben* részesíti. A bűncselekmény alanya *tettesként* csak hivatalos személy lehet. A bűncselekmény csak egyenes szándékkal követhető el, a törvény a *szándékon* túl a *célzatot* is megköveteli.

BH 2008.236: *Hivatali visszaélés és hivatali vesztegetés büntettének bűnhalmazata megállapításának van helye, ha az adóellenőr arra kéri munkatársát, hogy a vádlott adóellenőrzése során ne tegyen elmarasztaló megállapításokat, majd két hónap múlva e munkatársának 1 millió forintot ígér arra az esetre, ha a vádlottnál elrendelt adóellenőrzést a hivatali kötelességét megszegve nullás eredménnyel zárja le.*

³⁴ forrás: www.mklu.hu (Közérdekű információk/statisztikai adatok)

Közfeladati helyzettel visszaélés

306. § Az a közfeladatot ellátó személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen

- a) közfeladattal kapcsolatos köteletségét megszegi,
- b) közfeladattal kapcsolatos jogkörét túllépi, vagy
- c) közfeladati helyzetével egyébként visszaél,

büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Új tényállásként tartalmazza a törvény a közfeladati helyzettel visszaélést, amelynek célja, hogy a közfeladatot ellátó személyek a feladatuk ellátása érdekében rájuk ruházott jogosítványukat minden esetben rendeltetésszerűen gyakorolják és a rendeltetésellenes magatartások büntetőjogi értékelést is nyerjenek.

Ahogy a jogalkotó gondoskodott a közfeladatot ellátó személyek eljárásának fokozott védelméről (az ellenük elkövetett erőszakot büntetni rendeli), ugyanúgy - ezzel párhuzamosan - indokolt büntetőjogi szankciót teremteni arra is, hogy tevékenységüket visszaélések nélkül gyakorolják, közfeladatuk ellátása jogtalan hátrány okozására vagy jogtalan előny szerzésére ne vezessen.

3. TÉNYEK, ERŐFESZÍTÉSEK

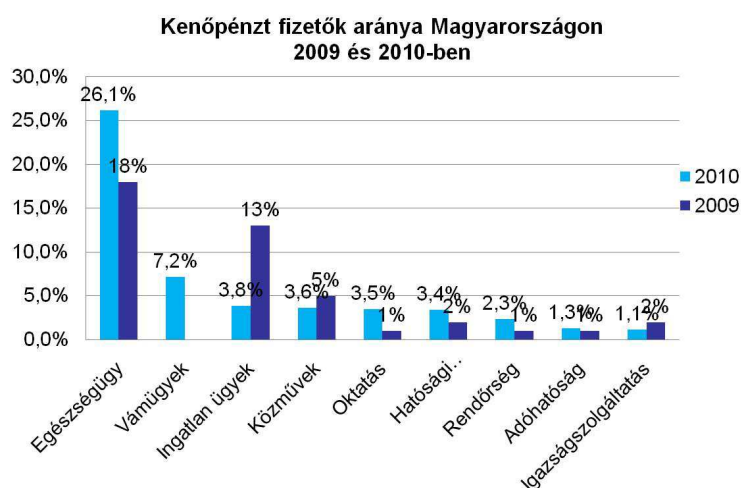
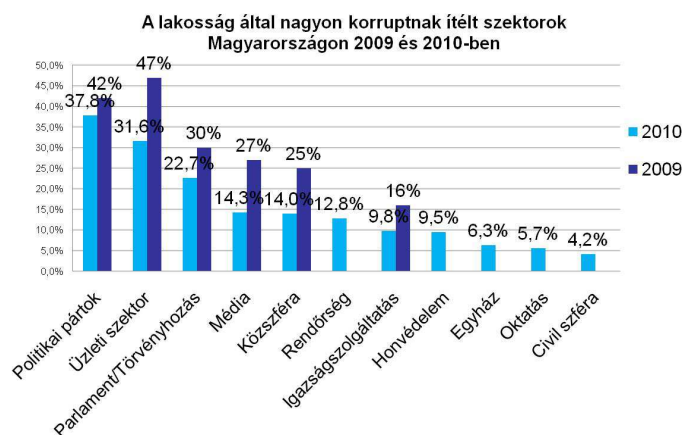
3.1. Közigazgatás Korrupció Megelőzési Programja ³⁵ (2012-2014.) rögzíti, hogy különböző felmérések eredményei szerint **a hivatali korrupció legfőbb okai** a tájékozottsági és értékrendbeli problémák, az ügymenet és a különféle folyamatok átláthatatlansága, a közszféra foglalkoztatottjainak alacsony anyagi megbecsültsége, a szabályozó eszközök tökéletlensége, a nem jól működő ellenőrzési rendszerek, valamint a lebukás alacsony esélye.

A közhatalmi intézmények alkalmazottai nagyjából havonta találkoznak korrupciós cselekménnyel, azonban csak igen ritkán jelentik, többnyire csak akkor, ha nagy eséllyel bizonyítható. A korrupció főbb megjelenési formáiként az ajándékadást, a kölcsönös előnynyújtást, valamint a csúszópénz adását jelölték meg. Tipikusnak mondható a közszolgák egymás javára történő ügyintézése, a kapcsolati tőke mozgósítása.

---

³⁵ www.kormany.hu

A **kriminálstatisztika** több korrupciós jellegű cselekményt is mér, azonban módszertani okok miatt annak eldöntése nem lehetséges, hogy a regisztrált cselekmények valójában korrupciót valósítottak-e meg.

Forrás: Transparency International

A bűnügyi statisztika a hivatali korrupcióval okozott kár körében egyedül a vesztegetéssel okozottat rögzíti, ami a korrupciós cselekmények által okozott kár alsó határát jelentheti. A kár mértéke az elmúlt években 100 millió - 7 milliárd forint körül mozgott.

A korrupció kezelésének szervezeti keretei Magyarországon

Hazánkban nincs kizárólag a korrupció jelenségével foglalkozó, arra szakosodott csúcsszerv, hanem több különféle, ám a témával valamilyen körben érintett szerv hatáskörébe tartoznak az ezzel kapcsolatos feladatok.

1. Állami Számvevőszék

Az állam legfőbb pénzügyi ellenőrző szerve, amely általános hatáskörrel végzi az államháztartás ellenőrzését. Az elmúlt 2-3 évben a magyar antikorrupciós gondolkodás elsőszámú műhelyévé vált.

2. Bíróság

Megállapítja a jogsértéseket, bűncselekményeket és azok jogkövetkezményeit, kiszabja a büntetéseket.

3. Gazdasági Versenyhivatal

Általános versenyfelügyeleti feladatokat lát el minden olyan esetben, amely nem tartozik a bíróság hatáskörébe. Ennek keretében érvényt szerez a hatáskörébe tartozó versenyjogi rendelkezéseknek (különös tekintettel az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolásának, a gazdasági versenyt korlátozó megállapodások, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmára), illetve versenypártolás keretében a rendelkezésére álló eszközökkel igyekszik a verseny érdekében befolyásolni az állami döntéseket.

4. Közbeszerzési Hatóság

Alapvető feladata, hogy biztosítsa a közbeszerzések jogszerűségét, elősegítve a közpénzek nyilvános és átlátható módon történő elköltését. Ennek körében kialakítja és a honlapján közzéteszi a jogorvoslati határozatok nyilvános adatbázisát; elősegíti az információk nyilvánosságát, az elektronikus közbeszerzési adatbázisok használatának elterjedését.

5. MNB - Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

Felügyeli a pénzügyi piacokat, érvényt szerez a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvénynek, továbbá a bennfentes kereskedelem, piacbefolyásolás, engedély vagy bejelentés nélküli tevékenység végzésének gyanúja és a vállalatfelvásárlásra vonatkozó szabályok ellenőrzése esetén piacfelügyeleti eljárást indít.

6. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium

Kidolgozza az állam korrupció elleni szakpolitikáját, a Kormány általi elfogadását követően összehangolja és nyomon követi annak megvalósítását. Közvetlenül felel a büntetőjog kodifikációjáért és egyes antikorrupciós tárgyú nemzetközi szerződések gyakorlatba ültetéséért.

7. Belügyminisztérium

Előkészíti a rendészeti és egyes nemzetbiztonsági szakpolitikai dokumentumokat, s ezen keresztül segíti elő az antikorrupció terén a felderítések eredményességét.

8. Kormányzati Ellenőrzési Hivatal

A kormányzat egy fontos belső ellenőrzési szerve. Ellenőrzési jogköre kiterjed a központi költségvetésből, alapokból juttatott támogatások felhasználásának ellenőrzésére, s általában a tartósan állami tulajdonban lévő, valamint az olyan gazdasági társaságok ellenőrzésére, amelyekben az állam többségi befolyással rendelkezik.

9. Nemzeti Adó- és Vámhivatal

A pénzmosás, a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény rendelkezései betartásával kapcsolatos ellenőrzéseket, a jogszabályokban meghatározott adóellenőrzést végzi.

10. Alkotmányvédelmi Hivatal

Felderíti és elhárítja a Magyarország gazdasági, tudományos-technikai, pénzügyi biztonságát veszélyeztető leplezett törekvéseket.

11. Nemzeti Védelmi Szolgálat

Jelenlegi formájában 2011. január 1-jén jött létre a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata (RSZVSZ) jogutódjaként. A Kormány a Szolgálat útján gondoskodik a rendőrség, a katasztrófavédelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és ezek minisztériumi felügyeleti szerveinek bűnmegelőzési célú ellenőrzéséről és a bűncselekmények felderítéséről.

Az NVSZ nem nyomozóhatóság. Felderítő tevékenységét a bűncselekmény gyanújának megállapításáig vagy kizárásáig folytatja, ezt követően feljelentést tesz az illetékes ügyészséghez vagy lezárja az ügyet. Feladatköre az említett szervezetek hivatásos állományú tagjai, közalkalmazottai és köztisztviselői által elkövetett vagy tervezett, hivatali vagy hivatalos személyként elkövetett bűncselekmények, a szolgálati helyen/hivatali tevékenységgel összefüggésben elkövetett bűncselekmények felderítésére terjed ki. Egyszerűbb megfogalmazásban az NVSZ a rendvédelmi szerveken belüli korrupció és más jogsértések felfedésének letéteményese.

A rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatait végzi, továbbá ellenőrzést végez meghatározott bűncselekmények esetén akkor is, ha azt a védett állományba nem tartozó személy követte el. Elvégzi a hivatásos állományba jelentkezők és a már hivatásos állományú tagok kifogástalan életvitel ellenőrzését és megbízhatósági vizsgálatát.

12. Magyarország Ügyészsége

Az ügyészség büntetőjogi szakága a büntetőeljárásról szóló törvény rendelkezése alapján - bár most jelentős módosításokkal - kizárólagos hatáskörrel végzi a nyomozást a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által elkövetett (nem katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekmény), a NAV hivatásos állományú tagjai által elkövetett bűncselekmények miatt.

A hagyományos ügyészégi tevékenységeken túlmenően a Büntetés-végrehajtási Törvényességi Felügyeleti és Jogvédelmi Önálló Osztály - egyebek mellett - **közvetlen törvényességi felügyeletet** gyakorol:

- ✓ a Belügyminisztérium, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, az Országos Rendőr-főkapitányság, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal büntetés-végrehajtási tevékenysége,
- ✓ a szabálysértési, a személyazonosító adatok és fényképek, a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartása (a daktiloszkópiai és a DNS-profil-nyilvántartás) felett,
- ✓ ellenőrzi a javítóintézetekben a javítóintézeti nevelés végrehajtásának, a javítóintézetekben, a büntetés-végrehajtási intézetekben és a rendőrségi fogdáknak a fiatalok előzetes letartóztatása foganatosításának a törvényességét,
- ✓ a körözési nyilvántartás, az elfogás és előállítás, elővezetés és idegenrendészeti intézkedés, az őrizet, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kényszergyógykezelés, a házi őrizet, a menekültügyi és az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet, a közösségi szálláson és a befogadó állomáson kijelölt kötelező tartózkodás, a szabálysértési, a pénzbírságot és a rendbírságot helyettesítő elzárás, valamint a kitoloncolás végrehajtása felett,
- ✓ részt vesz a büntetések és intézkedések végrehajtásának átengedésével, illetve átvételével kapcsolatos nemzetközi szerződések betartásában, illetve törvényességi felügyeletet gyakorol az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködés keretében más tagállamoktól átvett végrehajtási jogsegélyek végrehajtása felett,
- ✓ közreműködik a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény rendelkezéseinek megtartásában, teljesíti az európai egyezményrel létrehozott ellenőrző bizottság (CPT) összekötői feladatait; közreműködik az ENSZ és az Európa Tanács ajánlásainak és irányelveinek az érvényesítésében,

jelentősen hozzájárulva mindezzel a jogbiztonság érvényesítéséhez.

13. Rendőrség

Legfontosabb feladata, hogy általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését.

A korrupció visszaszorításáért maga a rendőrség is tesz hathatós lépéseket. A **rendőri korrupciós cselekmények megelőzésével és visszaszorításával** kapcsolatos feladatokról szóló 20/2013. (V.17.) ORFK utasítás hatálya kiterjed:

- a) a rendőrség központi szervére (ORFK),
- b) a Készenléti Rendőrségre, a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokra, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóságra, a Központi Gazdasági Ellátó Igazgatóságra, valamint a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézetre (területi szervek),
- c) a rendőrkapitányságokra és a határrendészeti kirendeltségekre (helyi szervek).

Az utasítás alkalmazásában rendőri korrupciós cselekmény: a rendőr, illetőleg rendőrségi kormánytisztviselő és közalkalmazott által elkövetett, a Btk. vonatkozó szakaszaiban meghatározott valamennyi bűncselekmény, valamint az általuk tanúsított, a rendőrség társadalmi tekintélyének rombolására alkalmas, tevésben, nem tevésben vagy tűrésben megnyilvánuló magatartás, amely a rendőrség jogszabályokban, közjogi szervezetszabályozó eszközökben és belső normákban meghatározott feladatainak teljesítését sérti vagy veszélyezteti.

A rendőrség teljes állományát érintő folyamatos feladatok körében rögzíti az utasítás 5. pontja, hogy az ismert jövedelmi viszonyoktól eltérő indokolatlan **vagyongyarapodás** észlelése esetén a közvetlen előljáró a szolgálati út betartásával **köteles jelentést tenni** az állományilletékes parancsnoknak annak érdekében, hogy **kezdeményezze**:

- a) a NAV-nál vizsgálat elvégzését,
- b) szükség esetén az NVSZ-nél a kifogástalan életvitel ellenőrzés vagy a megbízhatósági vizsgálat lefolytatását.

A **vezetők kötelesek** folyamatosan figyelemmel kísérni a beosztottak aktuális gondjait, esetleges anyagi vagy egyéb magánéleti problémáit, és a parancsnoki gondoskodás elvének megfelelően, a jogszabályi keretek között kötelesek megadni az elvárható és szükséges segítséget a beosztott részére. Ezen túlmenően részletezi az utasítás az eljárásokkal és rendőri intézkedésekkel, valamint a közterületi szolgálatot ellátó állománnyal kapcsolatos feladatokat és különös rendelkezéseket is.

Az állományvédelmi ellenőrzésről a 25-29. pontok rendelkeznek. Ennek értelmében a vezetők havi bontásban, **állományvédelmi ellenőrzési kerettervet** készítene a **korrupciós cselekmények megelőzése, felderítése** érdekében. A korlátozó rendelkezések között szerepel, hogy az állomány szolgálati, hivatali tevékenységével kapcsolatos ajándékot, jutalmat, kedvezményt vagy más előnyt – jogszabályban foglalt kivétellel – nem fogadhat el. A szolgálatteljesítés közben talált tárgyakat, értékeket a megtaláló haladéktalanul köteles jelenteni a szolgálati elöljárónak, aki a rendőrség szolgálati szabályzatában foglaltak szerint intézkedik. Az **együttműködés** keretében az utasítás kimondja, hogy az ORFK-n a szakterületek képviselőinek bevonásával Rendőrségi Korrupció-ellenes Állandó Munkabizottságot kell működtetni.

14. **Független Rendészeti Panasztestület** 2008 óta működik. 5 tagú független panaszforum, célja a rendőri hierarchián kívülálló civil kontroll megvalósítása. Konkrét panaszbeadványok alapján járhat el (amennyiben azokat a sérelmezett rendőri fellépéstől számított 8 napon belül előterjesztik), és azt vizsgálhatja, hogy a panaszossal szemben történt rendőri intézkedés, kényszerítő eszköz-alkalmazása, a mulasztás vagy kötelezettség-sértés okozott-e alapjogsérelmet, és ha igen, az milyen súlyú. Lehetőség van elektronikus, illetve papír alapú bejelentésre egyaránt.

Az Európai Unió egyes intézményei tevékenységének közvetlen ráhatása van a magyar korrupciós jelenségek feltárására, ezért indokolt röviden áttekinteni a kapcsolódó uniós szerveket. Eltérés a magyar intézményektől, hogy az **Európai Uniónak van a korrupció jelenségének feltárására szakosodott szerve**, mindazonáltal a témával más szervek is foglalkoznak:

1. *Európai Csalás Elleni Hivatal* (OLAF): feladta az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő illegális tevékenységek kivizsgálása és az Unió megóvása az érdekeit sértő, várhatóan közigazgatási és büntetőeljárásokhoz vezető szabálysértésekkel szemben.
2. *Európai Számvevőszék*: feladata az Európai Unió pénzügyeinek ellenőrzése (pénzügyi, szabályszerűségi, teljesítményellenőrzés). Mint az Unió pénzügyi érdekeinek független őre, külső ellenőrként elősegíti az Unió pénzügyi gazdálkodásának javítását, illetve véleményt nyilvánít pénzügyi hatással járó új vagy módosított uniós jogszabályokról.

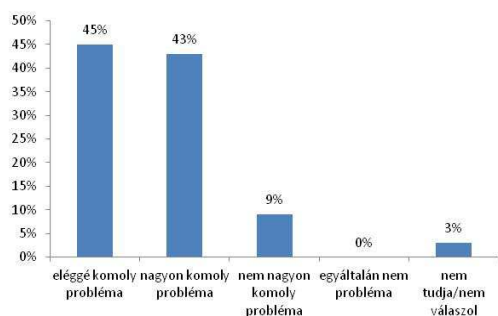
3. *Európai Rendőrségi Hivatal (EUROPOL)*: a nemzeti bűnüldöző szerveket összefogó szervezet általános bűnüldöző feladatkörében látja el a korrupciós jellegű bűncselekmények üldözését. Célja, hogy segítse az uniós tagországok lehető legszorosabb és leghatékonyabb együttműködését a szervezett bűnözés elleni harcban.

4. *EUROJUST*: általános igazságügyi feladatkörében jár el korrupciós jellegű ügyekben is. Célja a nemzeti hatóságok közötti koordináció ösztönzése és javítása a két vagy több uniós tagállamot érintő nyomozati és büntetőeljárások esetében.

5. *Európai Bizottság*: meghatározza a saját, és az általa felügyelt szervekre vonatkozó korrupció elleni intézkedéseket. Ezen felül figyelemmel kíséri a tagállamok büntetőjogi szabályozásának megfelelőségét a korrupcióellenes intézkedések szempontjából, továbbá figyelemfelhívó funkciót is betölt a tagállamok irányában.

Kifejezetten a személyi ellenálló képességre ható intézkedésként nevesíthető, hogy **Hivatásetikai Kódexet** kell kiadni a közigazgatási szervek munkatársai számára annak érdekében, hogy egyértelműen és világosan meghatározásra kerüljenek a korrupciónak, illetve a közszolgálati értékekkel ellentétesnek minősülő magatartások. A speciális, vagy összetett, többféleképpen értelmezett helyzetek megítélésének egyértelművé tétele lehetővé teszi az állami tisztviselők számára, hogy egységesen ahhoz igazíthassák magatartásukat.

2011 novemberében a **korrupció elleni összehangolt állami fellépésről** szóló nyilatkozatot írt alá Domokos László (az Állami Számvevőszék elnöke), Baka András (a Legfelsőbb Bíróság elnöke), Polt Péter (legfőbb ügyész) és Navracsics Tibor (közigazgatási és igazságügyi miniszter, miniszterelnök-helyettes). A nyilatkozat - az együttműködés javítása mellett - egyértelmű **vezetői elköteleződést** jelenít meg a korrupciós jelenségek elítélésében.

A társadalom súlyos problémának ítéli a korrupció jelenségét: az állampolgárok 88%-a gondolja úgy, hogy hazánkban a korrupció komoly probléma, ahogy azt a Gallup Intézet felmérése kimutatta.³⁶

³⁶ vö.: www.kormany.hu

3.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023) szóló 1744/2013. (X.17.) Korm. Határozat Magyarország területére koncentrál, így a hazai előzmények és a bűnözési helyzet értékelése alapján jelöli ki a szükséges cselekvési irányokat, de figyelemmel van a nemzetközi dokumentumokban megfogalmazott elvekre és javaslatokra, az Európai Unió egyes tagállamainak már bevált jó bűnmegelőzési gyakorlataira is.

Az *Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet* céljainak megfelelően alapvetően nem nevesíti prioritásai között kifejezetten bűnmegelőzést, azt a szervezett bűnözés elleni küzdelem, illetve a konfliktuskezelés részeként tekinti. Az EBESZ keretében az elmúlt években Magyarországon is sor került a rendészeti szakértők számára nyújtott képzésekre, azonban ezekre a lehetőségekre érdemes a jövőben nagyobb hangsúlyt fektetni. Az *Európa Tanács* tevékenysége sokkal inkább egyfajta jogfejlesztő együttműködés (egyes kiemelt, átfogó témákkal: terrorizmus elleni küzdelem, kiberbűnözés, korrupció, kábítószer elleni küzdelem) elkülönítetten foglalkozik.

Beavatkozási területek, célok, intézkedések (2013-2015.): A közbiztonság fokozása, az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása, a bűnözést eredményező folyamatok kontrollálása, valamint a bűnözés mennyiségi csökkentése csak átfogó célkitűzések meghatározásával valósítható meg.

3.3. A korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatos 1037/2007. (VI.18.) Korm. határozat³⁷ rendelkezik a szakmai koordinációs szerepet betöltő Testület felállításáról, melynek feladatai közé tartozik a jelenség feltárásának elősegítése, a kockázatok elemzése, javaslattétel, oktatási és képzési tevékenység támogatása, közreműködés a stratégiai dokumentumok szakmai megszervezésében, koordinálásában, ellenőrzésében, értékelésében, monitorozásában, aktualizálásában, a korrupcióellenes tevékenységek összehangolása, előterjesztések véleményezése, eredmények értékelése, cselekvési programok és beszámolás.

3.4. Magyarországnak a Nyílt Kormányzati Együttműködés (Open Government Partnership) elnevezésű nemzetközi kezdeményezés keretében teendő vállalásairól szóló **akcióterv** jóváhagyásáról szóló 1080/2013. (II.25.) Korm. határozat tartalmazza – egyebek mellett -, hogy hazánk vállalja: biztosítja a közszféra szervezeteinek és az állami tulajdonban álló gazdasági társaságoknak a részvételét az ÁSZ Integritás Felmérésében, s erre rendszert vezet be a központi közigazgatásban, megteremti a bejelentők védelmének intézményrendszerét, korrupciómegelőzés és etika témájú képzéseket biztosít az állami szervek tisztviselői számára stb.

³⁷ nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettségeinket is figyelembe véve született meg

4. A KORRUPCIÓ AKTUÁLIS KÉRDÉSEI

A fentiek alapján szemléltethető, hogy Magyarország komplexen kezeli a korrupció kérdését, átültetésre kerültek a nemzetközi kötelezettségeinkből eredő szabályozások, elkészültek a cselekvési-intézkedési tervek, melyekkel hathatós intézkedésekre nyílt lehetőség a jelenség felszámolása érdekében. A Transparency International Magyarország „*A büntetlenség vége*” címmel tartott konferenciát³⁸ a büntető igazságszolgáltatás korrupció elleni fellépéséről, melynek megállapításai hűen tükrözik a korrupció aktuális kérdéseit.

4.1. A bűnügyi statisztika

Az utóbbi időben **megváltozott az adatgyűjtési struktúra**: a korrupciós bűncselekmény tartalmát átgondolva bevezetésre került a korrupciós jellegű bűncselekmények kategóriája mely a *hivatali, gazdasági, igazságügyi* korrupciós bűncselekményeket és a *feljelentési kötelezettség elmulasztását* foglalja magában. Az adatok szerint az eljárások többségét - dogmatikailag téves megfogalmazás szerint - sértett természetes személyek, jogi személyek kezdeményezik. A második helyen (30-40 %) a rendőrség és ügyészség áll, a sor végén pedig „az állami ellenőrzés keretében komoly feladattal bíró szervezetek jelképesen szerepelnek”, melyek a statisztika elenyésző százalékát teszik ki, bár itt meglepő módon a bv. intézetek erősen képviseltetik magukat. A korrupciós jellegű bűncselekmények közül feljelentési kötelezettség elmulasztása miatt 2005-2011 között **4 db (!)** feljelentés történt, ebből egyet elutasítottak, kettőnél pedig nem volt megállapítható a bűncselekmény.³⁹

2005-2008 között **a korrupciós bűncselekmények** számában **stagnálás**, míg 2008-2011 között **növekedés** volt észrevehető. Korrupciós jellegű bűncselekmények nemcsak önmagukban léteznek, hanem **a vagyon elleni bűncselekmények háttérében is meghúzódnak**.⁴⁰

³⁸ Lejegyezte: Lehócky Zsófia

³⁹ Szikszay Tibor, a Legfőbb Ügyészség Szervezett Bűnözés és Korrupció Elleni és Információs Főosztályának ügyésze (elhangzott: Transparency International Magyarország „*A büntetlenség vége*” c. konferencián, 2011.02.11.; Magyarországra vonatkozó teljes jelentés, regionális tanulmány és összefoglaló elérhető a www.transparency.hu/Fooldal/Mivel_foglalkozunk/Nyomozothatosagok/Dokumentumok oldalon)

⁴⁰ Szelei Pál r. alezredes, az ORFK Bűnügyi Főosztályának Gazdaságvédelmi és Pénzhamisítás Elleni Osztályának osztályvezetője

A korrupciós jellegű bűncselekmények **felénél emelnek csak vádat, a másik fele még odáig sem jut el a bizonyíthatóság hiánya miatt**, s mindezek közül a **hivatali vesztegetés** adatai a legrosszabbak; **háttértényállás** a korrupció mögött, száma folyamatosan, kimutathatóan nő, viszont mivel célzatos bűncselekmény (tehát a jogtalanságot bizonyítani kell) többet utasítanak el ezek közül a feljelentések közül, mint amennyi helytálló lenne.⁴¹

A statisztikai adatoknak a korrupció megértésében semmilyen szerepük nincs, hiszen a követő jelleg és a látencia miatt nincs köztük igazi kapcsolat. **Az egyedi korrupció több esetben jelenik meg**, mint az intézményes. Egy 2007-es OKRI felmérés alapján minden 9-10. személynek van tapasztalata korrupcióval kapcsolatban, ám ezt az arányt, ha felszorozzuk a statisztika adataival irreális számot kapunk. Egy másik, 2001-2007 között a Budapesti Corvinus Egyetem által végzett felmérés tanulsága az volt, hogy **a média által irányított figyelem megnövekedése a többség érzetét keltheti**, emiatt a korrupció a köztudatban nagy(obb) problémaként jelenik meg.⁴²

4.2. A bizonyítás nehézségei

Hogyan szerezhet a külvilág tudomást ezekről a típusú korrupciós cselekményekről? A kérdés apropója egy olyan ügy volt, melyben az egyik vidéki büntetés-végrehajtási intézetben a külföldi állampolgár elítélt megkérte cellatársát, segítsen korrumpálni a büntetés-végrehajtási intézet őreit. A válasz kizárólag az lehet, hogy **a nyilvánosság**hoz a korrupciós ügyek akkor jutnak el, ha a korrupciós felek között lévő **bizalmi viszonyt valamelyik résztvevő felmondja**. Az ügyindítás mégis nehéz, csökkentésére két lehetőség adott: a tettenérés, illetve a titkos adatgyűjtés felhasználása, ugyanis rendkívül gyakori az eljárások megszüntetése bizonyíték hiányában. Fontos pontja lenne **a hatékonyság növelésének és a látencia csökkentésének**, ha a hatósági alkalmazottaknak **folyamatos továbbképzésben, oktatásban** lehetne részük. Nehézséget jelentenek a tanúk, de a problémás kategóriába sorolhatók a szakértők is.⁴³

⁴¹ Ligeti Miklós, a Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztályának vezetője

⁴² Vig Dávid az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI) Bűnözéskutatási Osztályának tudományos segédmunkatársa

⁴³ Szelei Pál r. alezredes, az ORFK Bűnügyi Főosztályának Gazdaságvédelmi és Pénzhamisítás Elleni Osztályának osztályvezetője

Míg a hagyományos, utcai korrupció száma stagnál, addig a **szervezetszerűen, szervezeten elkövetett korrupciós bűncselekmények száma nő**, mivel a vagyon elleni, gazdasági, hivatali bűncselekmények mögött a legtöbb esetben korrupció húzódik. A nehézség abban is megjelenik, hogy a korrupciós bűncselekményeket **az elkövetők előre átgondolják, megtervezik**, de az állami szervezeteken belül **nem készülnek nyomozati tervek**, amelyekre nagy szükség lenne, hiszen ez inspirálná a végiggondolást, meghatározná a módszert, a célt, és a határidőket.⁴⁴

4.3. **A hatóságok közötti együttműködés**

Kik és miért tesznek feljelentést? Tesznek feljelentést a közigazgatási hatóságok a belső vizsgálatokat követően, de a bűncselekmény általában régen történt, így felderítése is nehéz. A feljelentések elsősorban nem korrupciós bűncselekmények miatt indulnak, nem ezekre vonatkoznak. A korrupció lehetősége csak **gyanú alapján** merül fel az adatkérés, adatszolgáltatás, vagy a vagyoni gyarapodás nyomon követése, vagy akár a pénz útjának feltárása, pénzüintézetek megkeresése során is.⁴⁵

A korrupció elleni fellépés a feje tetején áll, egy fordított piramis, mivel azok a szervezetek jutnak primátushoz, amelyek a korrupció elleni fellépésnek a legutolsó láncszemei kellene hogy legyenek. **A bűnüldözés a korrupciós körben sajnos már nem ultima ratio**, inkább elsődleges szerephez jut a rossz vagy elégtelen szabályozás miatt (közbeszerzések, állami pályáztatások, támogatási rendszer, párt-, kampányfinanszírozás). A **változtatást talán a jogalkotásnál kellene kezdeni**, a mostani jogszabályokban kódolva már benne van a korrupció lehetősége. A Legfőbb Ügyészség 2009-ben országos vizsgálatot végzett a központi és a helyi ügyészségek között azzal kapcsolatban, hogy kik a feljelentők. Ennek eredménye alapján a feljelentők 60 %-a magánszemély, 30 %-a nemzetbiztonsági hivatal/rendvédelmi szerv, míg gazdasági társaságok szinte egyáltalán nem jutottak szerephez. A vizsgált feljelentések közül korrupciós bűncselekményekkel kapcsolatos összesen 8 db volt, ebből 6-ot az Állami Számvevőszék tett.

⁴⁴ Kovács Attila, ügyész

⁴⁵ Szelei Pál r. alezredes, az ORFK Bűnügyi Főosztályának Gazdaságvédelmi és Pénzhamisítás Elleni Osztályának osztályvezetője

A szinte **nem létező feljelentési hajlandóságnak** az lehet az oka, hogy **ha a felelős nem jelenik meg a tényállásban, az anyagok alkalmatlanok a vádemelésre**. Szükséges lenne, hogy létezzen a **korrupciós jelzőrendszer** és ezzel egyidőben legyen reakció, intézkedés az ellenőrző és felügyelő szervek között és azokon belül. **A média szerepe azért problémás**, mert a fenntartó gazdasági **érdekcsoportoknak nem érdeke** a korrupcióellenes harc propagálása.⁴⁶

Ligeti Miklós szerint túl nagy a szervezetrendszer, a túl sok hatóság csökkenti a hatékonyságot, mert **nem kooperálnak, hanem rivalizálnak**. Az Állami Számvevőszék jelentéseiben **több bűncselekmény is lehet**, ám ahhoz, hogy ezekkel foglalkozzon a megfelelő hatóság az ÁSZ-nak **külön-külön** kellene feljelentést tennie. Ezt azonban megakadályozza az a tény, hogy az állami ellenőrző és felügyelő szervezeteknek nem igazán vág a profiljába a büntetőjogi dimenzió, a kriminális hozzáállás nem javítja a látenciát. Probléma az említetteken kívül a felelősség áthárítása az egyes szervek között, valamint az ellenőrzés és felügyelet elsősorban preventív, és nem reaktív szerepe. Fontos lenne, hogy **az ügyészség egy hatóságként, egy szemlélet alapján léphessen fel** és az is, hogy ezt a felhatalmazást a mindenkori kormányzattól kapják, melynek eredményeként az ügyészség válna az **egyetlen** reaktív hatósággá; szakmailag ez egy hibátlan megoldás lenne, ám financiálisan szinte lehetetlen...

---

⁴⁶ Kovács Attila, ügyész

U T Ó S Z Ó

„A korrupció egyidős az emberiséggel.

1573-ban Báthory Zsigmond kancellárja rávette a fejedelmet, hogy adóztassa meg a szász papokat. A felháborodott papok hiába hivatkoztak régi kiváltságaikra, a kancellár nem akarta elolvasni az írásokat.

Azt mondta, hogy fáj a szeme. A szász papok tüstént megtalálták a szembaj orvosságát. Nyolcvan aranyforintot küldtek a kancellárnak, aki így felelt: - Nagytiszteletű uraim, most már jól látok. Olyan kitűnő irataik vannak, hogy maga a fejedelem sem tehet ellenük semmit.”⁴⁷

Jelen munkám a bűnözés egy olyan jelenségcsoportjával foglalkozik, amely ugyan az egészen belül viszonylag csekély nagyságrendet képvisel, de társadalomra veszélyességének mértéke ezt mégis sokszorta meghaladja. A **közvéleményt** oly mértékben irritálja, az állampolgárok közérzetét, társadalmi igazságosságba vetett hitét annyira zavarja, hogy emiatt a bűnözésben való jelentősége kiemelkedő hatású. Céлом volt feltárni az **okait**, lehetővé tevő **körülményeit**, megjelenési **formáit** és mindezek alapján a **megelőzés** lehetőségeit, amelyben a kihívást számomra éppen az jelentette, hogy a bűnüldöző hatóságok előtt a látencia miatt rejtve (titokban) maradt korrupciós bűncselekmények kutatása nem könnyű és egyszerű feladat.

A korrupciót kiváltó és elősegítő körülmények vonatkozásában számos nézet és okságmagyarázat alakult ki (egytényezős, etnocentrikus, funkcionalizmus, revizionizmus, evolucionizmus, kulturális, eklektikus stb.). Az emberiség közös jellemzője, hogy a morfológiai jellegzetességek (mi és milyen?) feltárását követően a figyelem azonnal a **causalis összefüggésekre** irányul. A korrupció oksága már egészen a korai történelmi korszakokban is foglalkoztatta a tudósokat, akik **írásos dokumentumok értékes bizonyága szerint** meglepő éleslátással közelítették meg a témát. Már Kr.e. 1300-as években akként vélekedtek, hogy a korrupció alapvető oka az uralmon lévőknek a fényűző élet iránti szenvedélye, melyeket újabb és újabb korrupcióval igyekeznek fenntartani. Meglepő e koncepció dialektikája, s az a tény, hogy közel három és félezer évvel ezelőtt fogalmaztak meg olyan lényegi oksági összefüggéseket, mint a korrupció és a gazdasági élet, a korrupció és a hatalom (hivatalos személyek), valamint a korrupció korrupciót szül tétele.⁴⁸

---

⁴⁷ Móricka 500. szám XXI. évfolyam, 2013.11.21. szám, ISSN: 1218-1765, Kiadja: New Trend Center Kft., 1074 Budapest, Síp u. 24.

⁴⁸ Abdul Rahman Ibn Khaldun neves arab történelemtudós

Különös szerepe van a specializálódásnak, a szakosított intézményrendszereknek, ennek léte - párhuzamosan a független intézményrendszerrel - a küzdelem egyik biztosítéka, alapvető jelentőségű. A *korrupció egyenlete*⁴⁹ szerint az adott ország korrupciója, állapotának korrumpáltsága, több tényező egymásra gyakorolt hatásától függ, ezek együtt teszik ki az eredményt: a korrupciót determinálja a **fennálló gazdasági rend**, ehhez hozzáadódnak bizonyos **szervezeti, működési diszfunkciók**, számtalan ún. *incentivo* (ösztönző, támogató, gerjesztő **körülmény**), s ezekből le kell vonni a **traszparencia** és az **igazságszolgáltatási** illetőleg a **társadalmi kontroll** együttes összegét (ebben fontos szerepe van a média valóság-hű tájékoztatásának is).⁵⁰

A korrupciós magatartások számszerűségéről 1965-től rendelkezünk információkkal, viszont abban egyetértés mutatkozik, hogy a jelenséget statisztikai adatokkal nem tudjuk mérni, kimutatni. Az elmúlt, közel 50 évben a korrupciós bűncselekmények nem tették ki az összes bűncselekmény 1%-át sem, ami két dolgot jelenthet: egyrészt, hogy tényleg ennyire kevés ilyen eset létezik, vagy hogy annyira magas a rejtve maradt sokaság.

Magyarországon nincs **egységes korrupcióellenes törvény**, bár a **panaszokról és a közérdekű bejelentésekről** szóló 2013. évi CLXV. törvény igényt tarthatna erre a címre. Fontos kiemelni ugyanakkor, hogy a 2. § (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „*a korábbival azonos tartalmú, ugyanazon panaszos vagy közérdekű bejelentő által tett ismételt, továbbá az azonosíthatatlan személy (névtelen bejelentő) által tett panasz vagy közérdekű bejelentés vizsgálata mellőzhető*”, így kétséges végrehajtása. Rögzíti ugyan a törvény, hogy a panaszost vagy a közérdekű bejelentőt - a (4) bekezdésben foglaltak kivételével - *nem érheti hátrány* a panasz vagy a közérdekű bejelentés megtétele miatt (amit egyébként a tudomásszerzéstől számított 6 hónapon belül tehet meg, a sérelmezett tevékenység vagy mulasztás bekövetkeztétől számított 1 éven túl előterjesztett panaszt érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani), de ennek érvényesülését az érintettek nem látják.

---

⁴⁹ $C=(M+D+I)-(T+i)$

⁵⁰ Az Európai Igazságügyi Képzési Hálózat (EJTN) által szervezett Barcelonában, 2013.06.19-20. megtartott „A korrupció, illetőleg annak transznacionális nézőpontból való megközelítése” című szemináriumról készült szakmai úti beszámoló (készítette: Dr. Egerszegi Gábor ügyész), 9 európai uniós tagállamból 52 bíró és ügyész vett részt

„**Közvélemény-kutatásom**” eredményeként ugyanolyan végeredmény született, mint a korábbi kutatások, a Gallup-felmérés vagy más, ezzel foglalkozó tanulmány. A kérdőívek feldolgozását követően kirajzolódott, hogy teljesen másként ítéli meg a társadalom a korrupció jelenségét, a rendészet belső világát, mint maguk az abban dolgozók, s ami a legérdekesebb, nem úgy látja őket a válaszadók többsége, ahogy azt ők gondolják. Az 1. és a 2. számú kérdőív (Melléklet) összesítése azt tükrözi, hogy a válaszadók átláthatatlan, korrupt szervezetek hálózatának értékelik hazájukat, ahol az illetékesek nem tesznek hathatós lépéseket ennek ellensúlyozására, véleményük szerint gyökeret eresztett, elterjedt. A korrupció felszámolására mindkét oldal részéről a bérek nagymértékű emelésének igénye jelent meg, így látja ezt az átlagember is, s maguk az érintettek is; illetve további előrelépésnek tartanák, ha nem kerülne nyilvánosságra a bejelentő személye. Rendkívül elkésérítő azonban, hogy az egyes szervezeteket belülről látók közül szinte mindenki elképzelhetőnek tartja, hogy munkahelyén elsimítanák, ha valaki korrupciós ügybe kerülne és ez viszont baj. E körben jómagam is a (névtelen) korrupciós-jelzőrendszer mielőbbi létrehozása mellett tenném le a voksot még akkor is, ha ezzel talán több esetben zátonyra futnánk az alaptalan, hiányos bejelentések miatt.

A jogi szabályozás, a cselekvési programok, a sok-sok szervezet és apparátus adott, a nemzetközi elvárásoknak is megfelelünk. A korrupció jelenléte ősidők óta változatlan, úgy tűnik kiirthatatlan, néha szaporodik és időnként fertőző. Mi tehát a megoldás, melyik a tisztességhez vezető ösvény, melyik az az út, amire ha egyszer rálépnénk, sosem akarnánk letérni róla?

Magyarország csatlakozott a Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémiához (IACA) is, s emellett számos intézkedés született a korrupció elleni küzdelem jegyében. Nem vitathatóan érzékelhető az erőfeszítés a jelenség féken tartása iránt, de ha a számadatok tükrében a látencia magas fokának bizonyosságát elismerjük, első lépés a **bejelentési hajlandóság** erősítése és az ügy kivizsgálása garanciális alapjainak megteremtése kell hogy legyen. Véleményem szerint ez a kiindulópont, hiszen egy olyan többszereplős kapcsolatrendszerrel beszélünk, amelyben a **cselekmény egyik félnek sem „fáj”**, s ettől lesz a korrupció **különleges a tettek rendszerében.**

Ha végigvesszük a Btk. különös részét, minden fejezetnél érezhető, hogy az egyik félnek kétségtelenül hátrányos, fájdalmas, kellemetlen a másik által tanúsított magatartás (élet, testi épség, egészség, nemi élet szabadsága, nemi erkölcs, gyermek érdekét sértő, család elleni, emberi méltóság, közlekedési, vagyon elleni bűncselekmények stb.). A lopás rossz a tulajdonosnak, hiszen kevesebb lesz általa, a testi sértések sajgó sebeit közvetlenül éljük meg, de a korrupció mindenkinek jó, mindkét oldalon hasznot hajt, néha nem is kicsit. Ettől lesz érdekelt az összes szereplő a leplezésben, a titkolásban, az egymás támogatásában, s emiatt válik nehezen felderíthetővé, bizonyíthatóvá még akkor is, ha a hatóságokra a hosszadalmas ügyintézés húzzák rá negatív ismérvként. Azt azonban nem feledhetjük ez esetben sem, hogy nem feltétlenül maguktól a korrupciós szereplőktől várhatjuk csak a bejelentés/feljelentés megtételét, elképzelhető az **külső szemlélők** részéről is, akiknek tudomására jut az adott eset, ettől értékelődik fel a bejelentők személye, ezért kellene számukra teljes anonimitást (s ezzel bátorságot) biztosítani.

A probléma csökkentésére hazánkban is megoldás lehetne egy kifejezetten erre szakosodott intézményrendszer felállítása és annak speciális működése, mint pl. az Osztrák Köztársaság Gazdasági és Korrupcióellenes Ügyészsége, amely **országos hatáskörrel és illetékességgel** jár el. Sajátos információs rendszert hoztak létre, melynek célja, hogy bárki **szabadon és névtelenül** tudjon **közérdekű bejelentést** tenni a weblapként funkcionáló portálon; nevének kívül még az e-mail címe is anonim marad harmadik személyek felé. A rendszer 2013 áprilisától működik, 5 hónap alatt 519 e-mail érkezett, melynek csupán 9 %-a (!) volt nyilvánvalóan alaptalan bejelentés.⁵¹

A prevenció körében tehát megállapítható, hogy hazánkban a megelőzésnek mind a módszerei, mind pedig az eszközei megvannak, rendelkezésre állnak, sőt ami talán még fontosabb: ezek a feltételek nemcsak lehetőséget teremtenek a nemkívánatos jelenségek megelőzésére, hanem egyenesen szükségessé is teszik azt. A korrupció megelőzése pedig hozzájárulhat a bűnözés megelőzésének sikeréhez, a fejlődést gátló gazdasági és társadalmi ellentmondások felszámolásához, közvetve-közvetlenül az életszínvonal emeléséhez; mindezek által pedig hatékonyan képes elősegíteni azt is, hogy Magyarország - a legfőbb célkitűzéseknek megfelelően - egyre inkább az átláthatóság szimbóluma legyen.

⁵¹ Az Európai Unióban jelenlévő korrupció leleplezését, nyomozását és szankcionálását elősegítő különböző gyakorlati módszerek összeegyztetése című, Sinaiban 2013.10.21-22. megtartott értekezlet úti beszámolója (készítette: Dr. Pék Richárd Tamás főügyészségi ügyész)

Összességében elmondható, hogy jelentős az előrelépés, de hosszú még a menetelés. A felmérések, a kutatások, a szakemberek egyértelműen a látencia nagyon magas mértékét jelölik meg, az „utca embere” nem lát megoldást a problémára, a megkérdezettek nem érzékelnek hathatós lépéseket a korrupció visszaszorítása érdekében, a teljes megszüntetésében, gyökeres kiiktatásában pedig nem is bíznak.

Mindez azt jelzi, hogy akad bőven tennivaló: egyrészt a jogi szabályozás drasztikus szigorításával, a bejelentési kötelezettség elmulasztásának erőteljes szankcionálásával, az intézményrendszer funkcionális átalakításával, mert olybá tűnhet, a „sok bába közt elveszik a gyermek”. Ténylegesen nem tűt keresünk a szénakazalban, ezért célirányosan, határozottan és még hatékonyabban kell fellépni a korrupció felszámolása, a „vadhajtások lecsipkedése” iránt, kihasználva a már meglévő jogi szabályozásunkat, követni a működő és jól bevált nemzetközi tendenciákat, de mindenekelőtt tenni a kötelességünket. Így van esély, hogy megszűnjön a szenvedés: a tehetetlenségtől, a kompetencia-hiánytól, az egymásra mutogatástól. Ha mindannyiunk csupán csak azt teszi ami a dolga és kötelezettsége, hiszem, hogy idővel ez a folyamat lassítható, majd végül a korrupció minimálisra csökkenthető akkor is, ha az arra csábító (élet)helyzetek megmaradnak, hiszen a félelem-mérleg oldala át fog billenni a tisztesség és a becsület oldalára.

Felhasznált irodalom

Az Európai Unióban jelenlévő korrupció leleplezését, nyomozását és szankcionálását elősegítő különböző gyakorlati módszerek összegegyeztetése című, Sinaiban 2013.10.21-22. megtartott értekezlet úti beszámolója (készítette: Dr. Pék Richárd Tamás főügyész)

Az Európai Igazságügyi Képzési Hálózat (EJTN) által szervezett Barcelonában, 2013.06.19-20. megtartott „A korrupció, illetőleg annak transznacionális nézőpontból való megközelítése” című szemináriumról készült szakmai úti beszámoló (készítette: Dr. Egerszegi Gábor ügyész)

A korrupció kialakulása és fennmaradása: evolúciós-etológiai szempontok (Bereczkei Tamás, Tóth Péter) , http://mek.oszk.hu/07900/07999/pdf/bereczkei-toth_p.pdf

Belovics Ervin-Molnár Gábor Miklós-Sinku Pál: Büntetőjog II. Különös rész A 2012. évi C. törvény alapján (Szerkesztő:-lektor: Busch Béla) HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012., ISBN: 9789632581804

Bonum Publikum egyetemi folyóirat 2013/1. szám, 22-25.

Btk. kommentár (2012.évi C. törvényhez fűzött magyarázat, Complex)

Complex Jogtár

Dr. Györgyi Kálmán: Az új Büntető Törvénykönyv kodifikációjának története

Dr. Polt Péter: Új Btk. kommentár (Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013.)

Finszter Géza: Erőszakszervezet vagy biztonságot szolgáltató hatóság – Tanulmány a rendőrségről (Kriminológiai Tanulmányok 47. (ünnepi) kötet, Szerk.: Virág György, OKRI Budapest, 2010.)

<http://merjtenni.hu/hol-tapasztalt-korrupciot-2/rendvedelmi-szervek/>

<http://k-monitor.hu/adatbazis/cimkek/hivatali-visszaeles/tokol>

http://pszichoblog.blog.hu/2013/09/02/vilag_a_racsok_mogott_bortonpszichologia

www.kormany.hu , www.nav.gov.hu, www.bvop.hu, www.transparency.hu

Ivánics Imre: Támpontok a rendészet fogalmának meghatározásához. Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar. Kézirat.

Kránitz Mariann: A korrupciós bűnözés, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1988. (az Országos Kriminológiai és Kriminalisztikai Intézet Tudományos Kiadványa)

Korrupciós kockázatok Magyarországon – Nemzeti Integritás Tanulmány

Magyar Wikipédia – a szabad enciklopédia (www.wikipedia.hu)

Nehéz a korrupciómentes cégvezetés - Transparency International sajtóközleménye, 2008.06.09.

Szamel Lajos: A modern rendészetfogalom és következményei. Studia Juridica Auctoritate Universitatis Pécs Publicata, Pécs, 1995.

M e l l é k l e t

1. sz. K É R D Ő Í V (társadalom)

KITÖLTŐK SZÁMA: 112

(A kérdésekre adott összesített válaszok zárójelben, vastagítva szerepelnek)

A korrupció témakörében készítendő dolgozat elkészítéséhez, a téma hiteles és valóság-hű bemutatásához kérem szíves segítségüket az alábbi (névtelen) kérdőív kitöltésében. /a megfelelő rész aláhúzendő (kérdésenként maximum 2 válasz)/

Nem: Férfi (65) Nő (47)

Iskolai végzettség: általános (8) szakiskola/szakközépiskola/gimnázium (61) főiskola/egyetem (43)

Életkor: 20-30 év (28) 30-40 év (30) 40-50 év (36) 50-60 év (10) 60-70 év (8)

Mi a véleménye, megítélése a rendészetről, mint intézményrendszerről?

- a) elégedett vagyok, azt gondolom végzik a dolgukat (22)
- b) nem érdekel különösebben, nem foglalkozom vele (0)
- c) a híradásokból értesülök a velük kapcsolatos eseményekről (38)
- d) minden elismerésem, én nem dolgoznék ilyen veszélyes munkakörben (13)
- e) nem tetszik, szerintem átláthatatlan, korrupt szervezetek (39)

Hogyan gondol a rendőrségre, a rendőri munkára?

- a) becsülöm őket, mindig lehet rájuk számítani, biztonságban érzem magam (0)
- b) egy hivatás, amelyet rátermett, szakképzett emberek végeznek (20)
- c) csak az megy rendőrné, aki egyébként is agresszív (1)
- d) a rendőrök is félnek, csak akkor jönnek ha vér folyik (12)
- e) nem hatékony, sokszor nehézkes ügyintézés (43)
- f) megvesztegethető testület, működik a sógor-koma effektus (66)

Mi a véleménye a büntetés-végrehajtás (fogház, fegyház, börtön) egészéről, a bv. örökről?

- a) csak oda ne kerüljön senki, mert tönkremegy egy életre (25)
- b) a börtön egy más világ, más szabályokkal (26)
- c) az ott dolgozók megvesztegethetők, sokat hallani ezekről a volt raboktól is, szerintem nincs olyan dolog, eszköz, amit oda ne lehetne bejuttatni (82)
- d) meg kell őket becsülni, mert kemény munkát végeznek, hiszen az elítéltek „rossz fiúk” (21)

Milyen véleménnyel van az adóhatóság vámszervéről?

- a) nincs velük kapcsolatom, nem tudom megítélni (3)
- b) a vámosok? biztos hazaviszik a lefoglalt dolgokat, nem hiszem hogy nem osztozkodnak, egy helyszíni ellenőrzés során bizonyára ők is megvehetők (49)
- c) ők azért vannak, hogy az illegálisan forgalmazott, tárolt és eladásra kínált termékeket kiszűrjék, megsemmisítsék, nem kellene hamisított márkák (Adidas, Nike stb.), dohányok (50)
- d) a jövedéki adót mindenki igyekszik elkerülni, célszerűbb a megegyezés mindenkinek: a vámos lefoglal valamennyit, a többit bizonyos összeg fejében észre sem veszi (76)

Ön szerint a katasztrófavédelmi hatóság, a tűzoltóság:

- a) a bátorság mintaképe, tisztelettel gondolok rájuk (98)
- b) olyan szervezet, amely bizonyos élethelyzetekben befolyásolható döntései során, eljárásaikban megjelenik a korrupció lehetősége (12)
- c) egy hatósági (engedélyezési) eljárás során bizony rávehetők lennének egyik-másik ügyfél előnyben részesítésére, hiszen nagyon keveset keresnek, többet érdemelnének (18)

Barátaival találkozott és iszogatott az este folyamán, éppen billiárdoztak, amikor csörgött a mobiltelefonja: felesége hívta, hogy siessen haza, mert a gyermeknek magas a láza. Úgy dönt - annak ellenére, hogy fogyasztott alkoholt – nem hív taxit, beül az autóba és hazavezet. Útközben közúti ellenőrzés alá vonják, majd megállapítást nyer, hogy alkoholt fogyasztott. Az eljáró rendőrök vérvételre kívánják szállítani, megkérik, hogy zárja le a járművet. Magyarázkodni kezd gyerekről, családról és mindenről, majd kenőpénzt kínál fel arra az esetre, ha eltekintenek és továbbengedik. Ön szerint a rendőr:

- a) elfogadja, mert mindenki tudja milyen ha beteg a gyermeke (7)
- b) elfogadja, ez a tendencia, többször megpróbáltam már és sikerült „elintézni” (17)
- c) nem tudom megítélni, eszembe sem jutna felajánlani semmiféle összeget, tudom hogy büncselekmény az is (60)
- d) szerintem az évek folyamán sokat változott a helyzetben, évekkal ezelőtt még talán elfogadták, de napjainkban már nem tennék meg (85)

Közeli ismerősét, munkatársát közúti baleset okozásáért jogerősen elítélik, s bár nem hosszú időre, de börtönbe kell vonulnia. Nagyon sajnálja, jól tudja, hogy nem érdemelte meg, nem csak ő volt a hibás... Megfogadja, tartani fogja vele a kapcsolatot, nem fordul el tőle. Fikció: Kollégája megkéri, juttasson majd be neki mobiltelefont és gyógyszereket, ezek nélkül nem tud létezni. Mire gondol:

- a) biztos vagyok abban, hogy el fogom tudni intézni az őrrel, ott mindennek meghatározott ára van, nem lesz könnyű de sikerül (54)
- b) köztudott, hogy a börtönökbe bármit be lehet vinni, csak megfelelő kapcsolat kérdése (68)
- c) mindenki számára nyilvánvaló, hogy ott szigorú szabályok vannak, megpróbálnám lebeszélni róla, úgysem sikerülhet (5)
- d) a börtönvilágban érvényesülő szabályokat nem lehet megszegni, átvilágítanak, csipogók vannak, képtelenségnek tartom (1)

Álláspontom szerint a korrupció Magyarországon:

- a) olyan dolog, amit még évtizedek múltán sem lehet megszüntetni, beágyazódott (98)
- b) szükség lenne hathatós megoldásokra a korrupció visszaszorítása érdekében, de ezért senki nem tesz semmit (61) / mindent megtesznek az illetékesek (20)

- c) nincs szükség a megszüntetésére, jó ahogy van, legalább pénzért bármit el lehet intézni (6)
- d) Magyarország tisztességes, nem korrupst ország, álláspontom szerint nálunk ez nem jellemző (1)

A korrupció felszámolására megoldásnak gondolom:

- a) a rendészeti dolgozók bérének nagymértékű emelését (95)
- b) aki tisztességes az is marad, mindegy mennyit keres havonta, nem ezen múlik (49)
- c) ha a jogalkotók szigorúbban büntetnék a korrupciós magatartásokat, bűncselekményeket (51)
- d) ha minden eset nyilvánosságra kerülne, talán jobban félnének azok, akik zsebre dolgoznak, mindegy milyen beosztásban = a média szerepének erősítése (20)
- e) ha titokban maradna (és nemcsak papíron, a valóságban is) a bejelentő személye, biztos hogy többen tennének bejelentést kollégáik, ismerőseik ellen (72)

Magyarország összességében:

- a) egy korrupst ország, mindenki megvehető, megvesztegethető, én magam is kerültem már olyan helyzetbe, hogy pénzért/előnyért elintézttem dolgokat, ügyeket (6)
- b) korrupst ország, de úgy vélem az illetékesek mindent megtesznek azért, hogy ez minimális szinten maradjon, az egyes szervek alapvetően becsületesek (92)
- c) a rendőrökről, bv. örökről megvan a véleményem, mondhatnak bármit, még mindig zsebre dolgoznak, olyanok mint a közterület-felügyelők vagy parkoló-őrök (16)
- d) tisztellem és becsülöm a rendészeti dolgozók munkáját, ők akkor jönnek és teszik a dolgukat, amikor mindenki más fél és retteg (25)
- e) nem korrupst ország, úgy vélem rendben mennek a dolgok (14)

A rendőrség bűncselekmény alapos gyanúja esetén elrendeli a nyomozást. Ezt követően – a nyomozás határidején belül – több lehetősége van: vagy még nyomozati szakban megszünteti az eljárást (bűncselekmény, bizonyíthatóság stb.) hiányában, vagy befejezi és lezárja a nyomozást, majd vádemelési javaslattal megküldi az illetékes ügyészségnek. Elképzelhetőnek tartja, hogy nyomozati szakban ismerősnek, barátának, rokonnak a rendőr szívességet tegyen oly módon, hogy elkerülje a vádemelést = az illető büntetlen maradjon?

- a) teljes mértékben elképzelhetőnek tartom, hiszen úgy alakítja a dolgokat, a kihallgatásokat, hogy azok ne vezessenek eredményre, s a vége a megszüntetés legyen (24)
- b) persze, hallottam már ilyet és a valóságban is létező ténynek ítélem az ilyen eseteket, ez is a rendőri korrupció körébe sorolható (71)
- c) a rendőrnek a jogszabályoknak, utasításoknak megfelelően kell eljárnia, ilyet szerintem nem tesznek és nem is tehetnek, megbízom a munkájukban (26)
- d) az eljáró nyomozó ez esetben köteles jelezni a felettesének elfoglaltságát, így másra fogják szignálni az ügyet, ő nem járhat el benne (de ettől még a kollégáját befolyásolhatja) (52)

Köszönöm, hogy időt szánt a kérdőív kitöltésére ☺

2. sz. K É R D Ő Í V (rendészeti dolgozók)

KITÖLTŐK SZÁMA: 84

(A kérdésekre adott összesített válaszok zárójelben, vastagítva szerepelnek)

A korrupció témakörében készítendő dolgozat elkészítéséhez, a téma hiteles és valósághű bemutatásához kérem szíves segítségüket az alábbi (névtelen) kérdőív kitöltésében. /a megfelelő rész

aláhúzandó, illetve bekarikázandó (kérdésenként maximum 2 válasz, a *-gal jelölt részek csak az adott helyen dolgozóknak)

Nem: Férfi (58) Nő (26)

Iskolai végzettség: szakiskola/szakközépiskola/gimnázium (33) főiskola/egyetem (51)

Életkor: 20-30 év (15) 30-40 év (27) 40-50 év (33) 50-60 év (9)

Mi a véleménye - mint rendészeti dolgozó - az emberek hogyan vélekednek az Önök intézményrendszeréről?

- f) elégedettek, azt gondolják végezzük a dolgunkat (10)
- g) nem érdeklő különösebben az átlagembert, nem foglalkoznak vele (21)
- h) a híradásokból értesülnek a velünk kapcsolatos eseményekről (55)
- i) nem sokan dolgoznának ilyen veszélyes munkakörben, becsülnék minket (5)
- j) nem tetszik nekik, átláthatatlan, korrupció szervezeteknek tartják (9)

Állásponatom szerint a korrupció Magyarországon:

- e) olyan dolog, amit még évtizedek múltán sem lehet megszüntetni, beágyazódott (30)
- f) szükség lenne hathatós megoldásokra a korrupció visszaszorítása érdekében, de ezért senki nem tesz semmit (45) / mindent megtesznek az illetékesek (39)
- g) nincs szükség a megszüntetésére, jó ahogy van, legalább pénzért bármit el lehet intézni (2)
- h) Magyarország tisztességes, nem korrupció ország, állásponatom szerint nálunk ez nem jellemző (0)

A korrupció felszámolására megoldásnak gondolom:

- f) a rendészeti dolgozók bérének nagymértékű emelését (70)
- g) aki tisztességes az is marad, mindegy mennyit keres havonta, nem ezen múlik (52)
- h) ha a jogalkotók szigorúbban büntetnék a korrupciós magatartásokat, bűncselekményeket (13)
- i) ha minden eset nyilvánosságra kerülne, talán jobban félnének azok, akik zsebre dolgoznak, mindegy milyen beosztásban = a média szerepének erősítése (0)
- j) ha titokban maradna (és nemcsak papíron, a valóságban is) a bejelentő személye, biztos hogy többen tennének bejelentést kollégáik, ismerőseik ellen (80)

Magyarország összességében:

- f) egy korrupció ország, mindenki megvehető, megvesztegethető, én magam is kerültem már olyan helyzetbe, hogy pénzért/előnyért elintézttem dolgokat, ügyeket (19)
- g) korrupció ország, de úgy vélem az illetékesek mindent megtesznek azért, hogy ez minimális szinten maradjon, az egyes szervezetek alapvetően becsületesek (65)
- h) nem korrupció ország, szerintem teljesen rendben és tisztességesen mennek a dolgok, nincs ezzel probléma (0)

* RENDŐR: Mit gondol rendőrként, az emberek hogyan viszonyulnak a munkájukhoz, a rendőrökhöz?

- g) tisztelnek minket, mindig lehet ránk számítani, biztonságban érzik magukat (0)
- h) hivatásként, amelyet rátermett, szakképzett emberek végeznek (16)
- i) csak az megy rendőrnek, aki egyébként is agresszív (0)
- j) hogy mi rendőrök is félünk, és csak akkor megyünk, ha vér folyik (0)
- k) nem hatékony, sokszor nehézkes az ügyintézésünk (38)
- l) megvesztegethető testület, ahol működik a sógor-koma effektus (3)

* *RENDŐR: Munkája, tapasztalata alapján*

- a) az emberek ma is ugyanúgy tesznek ajánlatot a rendőrnek (igazoltatás, nyomozás során stb.) mint korábban, ez a tendencia nem változott, nem csökkent (0)
- b) csökkent a rendőrök irányába felajánlott csúszópénz kínálgatása, az utóbbi időben ez változni látszik (42)
- c) a közúti ellenőrzések során számos esetben tapasztaljuk, hogy „másként” szeretnék elintézni a dolgokat, de ezeket az eseteket kivétel nélkül jelentjük (8)
- d) sokszor tapasztaljuk, hogy a járművezetők felkínálnak nekünk pénzüsszeget, nem is foglalkozunk vele, természetesen nem fogadjuk el, nem jelentjük (11)
- e) bevallom őszintén, ha „tiszt a levegő” elfogadjuk többen is (1)
- f) tisztességesen dolgozunk, minden felajánlást visszautasítunk, és azonnal megtesszük a további szükséges intézkedéseket (36)

* *BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁS: Az utca emberének mi a véleménye a büntetés-végrehajtás (fogház, fegyház, börtön) egészéről, a bv. örökről, az Önök speciális munkájáról?*

- e) jaj, csak oda ne kerüljön senki, mert tönkremegy egy életre (6)
- f) a börtön egy más világ, más szabályokkal (6)
- g) az ott dolgozók megvesztegethetőek, sokat hallani ezekről a volt raboktól is, mert nincs olyan dolog, eszköz, amit oda ne lehetne bejuttatni (12)
- h) meg kell őket becsülni, mert kemény munkát végeznek, hiszen az elítéltek „rossz fiúk” (1)

* *NAV: Ön szerint milyen véleménnyel vannak az emberek az adóhatóság vámszervéről?*

- e) csak egy speciális kör áll velünk kapcsolatban, igazán nem tudják megítélni (21)
- f) a vámosok? biztos hazaviszik a lefoglalt dolgokat, osztozkodnak, egy helyszíni ellenőrzés során bizonyára ők is megvehetőek (15)
- g) ők azért vannak, hogy az illegálisan forgalmazott, tárolt és eladásra kínált termékeket kiszűrjék, megsemmisítsék, nem kellene hamisított márkák (Adidas, Nike stb.), dohányok (20)
- h) a jövedéki adót mindenki igyekszik elkerülni, célszerűbb a megegyezés mindenkinek: a vámos lefoglal valamennyit, a többi bizonyos összeg fejében észre sem veszi (3)

* *KATASZTRÓFAVÉDELEM, TŰZOLTÓSÁG: Véleménye szerint miként gondolnak Önökre az emberek?*

- d) a bátorság mintaképeként, tisztelettel, megbecsüléssel (5)
- e) olyan szervezet, amely bizonyos élethelyzetekben befolyásolható döntései során, eljárásaikban megjelenik a korrupció lehetősége (15)
- f) nagyon keveset keresnek, többet érdemelnének (25)

* *RENDŐR/BV./KATASZTRÓFAVÉD.,TŰZOLTÓ: Mit tenne, ha azt tapasztalná, hogy kollégája zsebre dolgozik?*

- a) felhívnám a figyelmét arra, hogy ezt fejezze be, először nem szólnék senkinek, de figyelmeztetném arra, hogy ez helytelen (12)
- b) megmondanám a kollégámnak, hogy ezt jelenteni fogom a felettesünknek (10)
- c) nem mondanám el a kollégámnak, de jelenteném a történeteket (58)
- d) nem látok benne kivetnivalót, az orvos is elfogadja a hálapénzt, valamit valamiért (0)
- e) illet még nem tapasztaltam (79)

* *RENDŐR/BV./KATASZTRÓFAVÉD., TŰZOLTÓ: Tudomása van arról, hogy munkahelyén bármelyik kollégája korrupciós cselekménybe keveredett?*

- a) nem, egyáltalán nem hallottam ilyen esetről (76)
- b) igen, hallottam róla, volt rá példa (8)

* *RENDŐR/BV./KATASZTRÓFAVÉD., TŰZOLTÓ: Tudomása van arról, hogy munkahelyén korrupciós cselekmény miatt eljárást kezdeményeztek volna bárkivel szemben is?*

- a) nem tudok ilyen esetről (80)
- b) igen, indult már emiatt eljárás (fegyelmi, büntető stb.) (4)

* *RENDŐR/BV./KATASZTRÓFAVÉD., TŰZOLTÓ: El tudja képzelni, hogy munkahelyén a korrupciós cselekmények miatt nem indítanak eljárást, megpróbálják azt elsimítani?*

- a) igen (78)
- b) nem (6)

Köszönöm, hogy időt szánt a kérdőív kitöltésére ☺